

ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม

วิทยานิพนธ์
ของ
วันทา บุพศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
กรกฎาคม 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว
จังหวัดนครพนม

วิทยานิพนธ์

ของ

วันทา บุพศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

กรกฎาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

MOTIVATION FACTORS INFLUENCING VOLUNTEER BEHAVIOR OF PEOPLE
IN THE NAWA DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

BY

WANTHA BUPHASIRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Public Administration Degree in Public Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

July 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ปัจจัยจุงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ วันทา นุพศิริ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี) และผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

 กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

 กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น) แต่งตั้งเพิ่มเติม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชัยบุญธรรม)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 9 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และ
ให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร ประธาน
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณี สวัสดิ์ไธสง กรรมการ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ผู้จัดทำวิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิประสาท
ความรู้ในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้จัดทำ
ตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการสอบป้องกัน ทุก
ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไข
ข้อบกพร่อง พร้อมให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคล
ที่ผู้วิจัยได้อ้างอิง ทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณนายอำเภอนาหว้า และกำนันทุกตำบลในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม ทุกแห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อการวิจัย ตลอดจนประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทุกท่าน ที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยช่วยเหลือสนับสนุน
ทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ
และคอยให้กำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน
ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้
ด้วย คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่
แต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

วันทา บุพศิริ

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
ผู้วิจัย	วันทา บุพศิริ
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง
ปริญญา	ร.บ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยจูงใจและระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยจูงใจต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำนวน 397 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแรงจูงใจในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ ด้านการแสดงผล ($\bar{X} = 4.07$) และด้านความผูกพัน ($\bar{X} = 4.06$)

2) พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือ ด้านการเสียสละต่อสังคม ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการมุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X} = 3.96$)

3) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ และตำบลที่อาศัยอยู่ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน (ค่าเบต้า=.236) และด้านการแสดงพลัง (ค่าเบต้า=.137) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน โดยด้านความผูกพันและด้านการแสดงพลังสามารถร่วมกันทำนายระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 48.20

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจ, พฤติกรรมจิตอาสา

TITLE	Motivation factors influencing volunteer behavior of people in the Nawa District, Nakhon Phanom Province
AUTHOR	Wantha Buphasiri
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Samart Aiyakorn Asst. Prof. Dr. Sanyasorn Swasthaisong
DEGREE	M.P.A. (Public Administration)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of this study included the followings: 1) to investigate the level of motivation factors and voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province, 2) to compare voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province on the basis of their personal attributes, and 3) to examine the influence of the motivation factors on the voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province. The samples were 397 people of Nawa District, Nakhon Phanom Province. The instrument used for data collection was a questionnaire and statistics employed for data analysis comprised of frequency, percentage, mean, standard deviation, t – test, One – way ANOVA, and Multiple Regression Analysis.

The study unveiled these results:

1) The motivation factors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province, as a whole, was at the high level ($\bar{X}=4.10$). Contemplating each aspect, it was found that every aspect was at the high level. The one which gained the highest mean was the success aspect ($\bar{X}=4.17$). Demonstrating the power gained the second highest mean ($\bar{X}=4.07$). The relationship and connection gained the third highest mean ($\bar{X}=4.06$).

2) As a whole, the voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province were at the high level ($\bar{X}=3.99$). Contemplating each aspect, every aspect of the voluntary behaviors of Nawa District people, Nakhon Phanom Province was at the high level. Of these aspects, helping others gained the highest mean ($\bar{X}=4.02$); sacrifice for the society gained the second highest mean ($\bar{X}=3.99$); and determination to develop the society gained the third highest mean ($\bar{X}=3.96$).

3) Comparing the voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province on the basis of their genders, ages, and locations of their residences, it was found that their voluntary behaviors, as a whole, did not differ. When classifying their voluntary behaviors on the basis of their educational backgrounds careers and monthly incomes, the study showed that their voluntary behaviors, as a whole, significantly differed at .05 statistical level.

4) Regarding the influences of the motivation factors, it was found that the connection/ relationship ($\beta = .236$) and the demonstration of the power significantly influenced on the voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province at .05 statistical level. However, the success relationship and the demonstration of the power could be used to correctly predict the voluntary behaviors of the people in Nawa District, Nakhon Phanom Province 48.20%.

Keywords: Motivation factors, voluntary behaviors

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสา	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ	26
บริบทอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย	105
อภิปรายผลการวิจัย	110
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	128
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	129
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	137
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	139
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	147
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	149
ประวัติย่อของผู้วิจัย	153

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	62
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	75
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชน ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม รายด้าน	78
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชน ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านผลสำเร็จ รายข้อ	79
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชน ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน รายข้อ	80
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชน ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการแสดงผล รายข้อ	81
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม รายด้าน	82
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น รายข้อ	83
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม รายข้อ	84
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา รายข้อ	85
11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ	86
12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ	87

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับ การศึกษา	88
14 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับ การศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	89
15 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	89
16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ	90
17 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	91
18 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	92
19 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	93
20 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test)	94
21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน..	95

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s test)	96
23 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s test)	97
24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำบล ที่อยู่อาศัย	98
25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยจูงใจกับพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม	100
26 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอิทธิพลของปัจจัยจูงใจ ที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม .	101
27 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด ...	103

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
2 ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการ 5 ขั้นตอน	44

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

"การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นปัจจัยที่จะสร้างสรรค์ความมุ่งมั่น เจริญต่อกันและกัน ความรักใคร่เผื่อแผ่แบ่งปันในกันและกัน ซึ่งในที่สุดจะก่อให้เกิดความสามัคคีเป็นปึกแผ่นในชาติขึ้น จนเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะช่วยให้เราสามารถรักษาความเป็นอิสระ และความมั่นคงของชาติบ้านเมืองเราให้ยืนยงอยู่ตลอดไป"

พระบรมราชาธิวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้ไว้เมื่อวันที่ 1

กรกฎาคม 2529

จิตอาสา (Volunteer Mind) เป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในประเทศในปัจจุบันนี้กำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือและนำมาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งแสดงออกโดยมีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละให้กับคนอื่นอย่างเต็มใจ การดูแลใส่ใจสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นทุนสังคมที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังผลักดันให้เกิดขึ้นเพื่อที่จะช่วยให้สังคมชาติบ้านเมืองสามารถดำรงได้อย่างปกติสุข (สำนักพระราชเลขานุการ, 2552, หน้า 15) จิตอาสาเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่ควรให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวมโดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละสิ่งของ การเสียสละเงิน เวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งสามารถวัดความเป็นผู้มีจิตอาสาได้จาก

1) การช่วยเหลือผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคม และ 3) ความมุ่งมั่นพัฒนา นับเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่สังคมปรารถนาให้สมาชิกของสังคมยึดถือเป็นคุณธรรมที่แสดงถึงสำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมอาสาทำประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ปัจจุบันสังคมไทยคาดหวังว่าจิตอาสาจะเป็นคุณธรรมที่สมาชิกยึดมั่น ไม่ว่าจะมิบบทบาทอยู่ในส่วนใดของสังคม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ที่บุคคลเป็นสมาชิก กลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่สังคม

ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เป็นผู้มีจิตอาสา นั่นคือ กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา (ณัชฌิชากร ศรีบริบูรณ์, 2550, หน้า 5)

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เป็นผลที่มาจาก การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ในช่วง 2 ทศวรรษ ที่ผ่านมา ซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมไทย ให้ผลกระทบทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะการเติบโตทางด้านวัตถุที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วก่อให้เกิด อิทธิพลของวัฒนธรรมบริโภคนิยม วัตถุนิยม และกระตุ้นใ้มน้ำว ส่งเสริมให้บุคคล โดยเฉพาะเยาวชนวัยหนุ่มสาวอันเป็นพลังสำคัญของสังคมในอนาคต ตั้งเป้าหมายของชีวิต ที่เป็นการแสวงหาความมั่งคั่งและวิถีแบบฟุ้งเฟ้อ รักความสบาย เน้นการแข่งขัน เกิด ความคิดตัวใครตัวมัน ขาดจิตสำนึกสาธารณะ (วิมลพรรณ อาภาเวท และณริศา ชัยศุภมงคลลาภ, 2556, หน้า 20)

ในรอบปีสองปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-2561) อารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้ได้ หวนคืนกลับมาอีกครั้งหนึ่งภาพของความสมัครสมานร่วมมือร่วมใจของประชาชนชาวไทย มิให้เห็นอย่างสม่ำเสมอตามพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ผ่านโครงการ “หน่วยพระราชทานและ ประชาชนจิตอาสา เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ที่ได้ร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งในภาพเป็นจิตอาสาที่สวมเสื้อ ๒ สดุดีในดวงใจไทยนิรันดร์ สวมหมวกสีฟ้า และผ้าพันคอสีเหลืองจิตอาสา (Voluntary) การกระทำความดีก็ตามที่เป็นการช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงงาน หรือสิ่งของเงินทอง การเห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญจำเป็นมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมของผู้มีจิตอาสาจะประกอบด้วยความมีจิตใจ เมตตาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น เข้าช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกเท่าที่ตนเอง สามารถทำได้ ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังใจโดยไม่หวังผลตอบแทน หรือกระทั่งการ ให้ความรู้คำแนะนำ มีจิตใจเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสียสละเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มีจิตใจมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น มีพฤติกรรมที่ใฝ่หาความรู้และเพียรพยายามที่จะแก้ไขปัญหาของส่วนรวม โดยไม่ขัดกับ ระเบียบวินัย กฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามมีจิตสาธารณะ มีการประพฤติปฏิบัติที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่เสมอ รวมถึงการเข้าร่วมหรือให้ความร่วมมือกับชุมชน หรือสังคม ช่วยดูแลรักษาสমบัติที่เป็นของส่วนรวมเท่าที่ตนทำได้ เคารพสิทธิหน้าที่ของ ตนเอง ล้วนแล้วแต่เป็นการช่วยเหลืออย่างจิตอาสาทั้งสิ้น (พรเทพ เสง, 2561, ออนไลน์)

ย้อนกลับไป พ.ศ. 2560 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วมในเขตชุมชน ปัญหาการจราจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ เพื่อสืบสานพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงห่วงใยปัญหาน้ำท่วมและปัญหาการจราจรและอื่น ๆ ในการนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารรักษาพระองค์ ร่วมกับข้าราชการบริหารหน่วยราชการในพระองค์ และหน่วยงานราชการ รวมทั้งประชาชนจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ดำเนินการเก็บผักตบชวา วัชพืช ขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล สิ่งกีดขวางทางน้ำ และทำการขุดลอกคูคลองระบายน้ำ รวมทั้งทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ วัด และตลาดในชุมชน โดยดำเนินการจากการเริ่มต้นสัปดาห์จิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ระหว่างวันที่ 21-27 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ในพื้นที่ต่าง ๆ บริเวณรอบพระราชวังดุสิต และตามด้วยจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม-3 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อน เพื่อเป็นโครงการที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น หลังจากนั้นจัดให้มีการลงทะเบียนจิตอาสาจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ ณ อาคารรับรองพระราชวังดุสิต อาคาร 606 สำนักพระราชวัง สนามเสือป่า โดยประชาชนจิตอาสาที่เข้าร่วมกิจกรรม “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” จะได้รับสิ่งของพระราชทานเพื่อเป็นกำลังใจให้ทำความดีต่อไป ได้แก่ หมวกพระราชทาน ผ้าพันคอประชาชนจิตอาสาพระราชทาน และสมุดบันทึกความดีประชาชนจิตอาสาพระราชทาน (พรเทพ เสง, 2561, โครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ”, ออนไลน์)

โครงการ“หน่วยพระราชทานและประชาชนจิตอาสา เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ได้ริเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อน เพื่อเป็นโครงการที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้นปัจจุบันโครงการนี้ถูกเรียกสั้น ๆ ว่า โครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ได้ประสบความสำเร็จและขยายตัวไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างน่าปลื้มปิติของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ

ซึ่งอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีประชาชนมาลงทะเบียนจิตอาสา เป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมามีอำเภอหนองบัวได้ดำเนินโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท 0211.9/ว 6633 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 แจ้งการดำเนินโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งนายอำเภอทุกอำเภอในฐานะเป็นหัวหน้าจิตอาสาฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้ร่วมพลังจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ในพื้นที่ ซึ่งประชาชนในพื้นที่อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม มาลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” เป็นจำนวนมาก เพื่อร่วมพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ โดยระดมพลังความรัก ความสามัคคีทั้งของหน่วยงานในพระองค์ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน โดยน้อมนำแนวทางจิตอาสาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าอยู่หัว มาขยายผลต่อยอด สร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับทุกภาคส่วน นอกจากนั้นแล้วยังเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เป้าหมายให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (พรเทพ เสง, 2561, <https://www.posttoday.com/social/general/558992>)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่สำคัญของพฤติกรรมความมีจิตอาสา คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นลักษณะทางจิต เช่น เจตคติ ทักษะ บุคลิกภาพ การรับรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น โดยที่ทั้ง 2 ปัจจัยสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Albert Bandura (1986) ที่มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมอยู่ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพล แต่งผิว (2556, บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า จิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอาชีพ การขัดเกลาทางสังคมผ่านสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา

ความรู้ความเข้าใจรวมถึงการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันของประชาชนมีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณปพร หงส์ทอง (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจมีค่าเฉลี่ยทางสถิติ ดังนี้ แรงจูงใจด้านผลสำเร็จ (Achievement Motivation) เท่ากับ 4.86 แรงจูงใจด้านความผูกพัน (Affiliative Motivation) เท่ากับ 4.78 และแรงจูงใจด้านการแสดงพลัง (Power Motivation) เท่ากับ 4.79 และทั้ง 3 ด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยรวม 4.81

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อต้องการศึกษาว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจอาสา และปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสา มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจและพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด
2. พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่
3. ปัจจัยจูงใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยจูงใจและระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว
จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยจูงใจต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล
แตกต่างกัน มีพฤติกรรมจิตอาสา แตกต่างกัน

2. ปัจจัยจูงใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษามีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงระดับปัจจัยจูงใจและระดับพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

4. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรม
จิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 52,008 คน (ที่ทำการปกครองอำเภอนาหว้า, 2562, หน้า 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1967 อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2551, หน้า 67) จำนวน 397 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

2.1.1.1 เพศ

2.1.1.2 อายุ

2.1.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.1.4 อาชีพ

2.1.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.1.1.6 ตำบลที่อาศัยอยู่

2.1.2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จากทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (McClelland's Achievement Motivation Theory) (1961, pp. 100–101 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559, หน้า 194–196) ประกอบด้วย

2.1.2.1 ด้านผลสำเร็จ

2.1.2.2 ด้านความผูกพัน

2.1.2.3 ด้านการแสดงพลัง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอ นานาหัว จังหวัดนครพนม จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสา ของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, หน้า 24-25) และ แบบวัดด้านจิตสาธารณะของ มัณฑนาวัตี เมธาพัฒนา (2547, หน้า 71) ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

2.2.2 ด้านการเสียสละต่อสังคม

2.2.3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

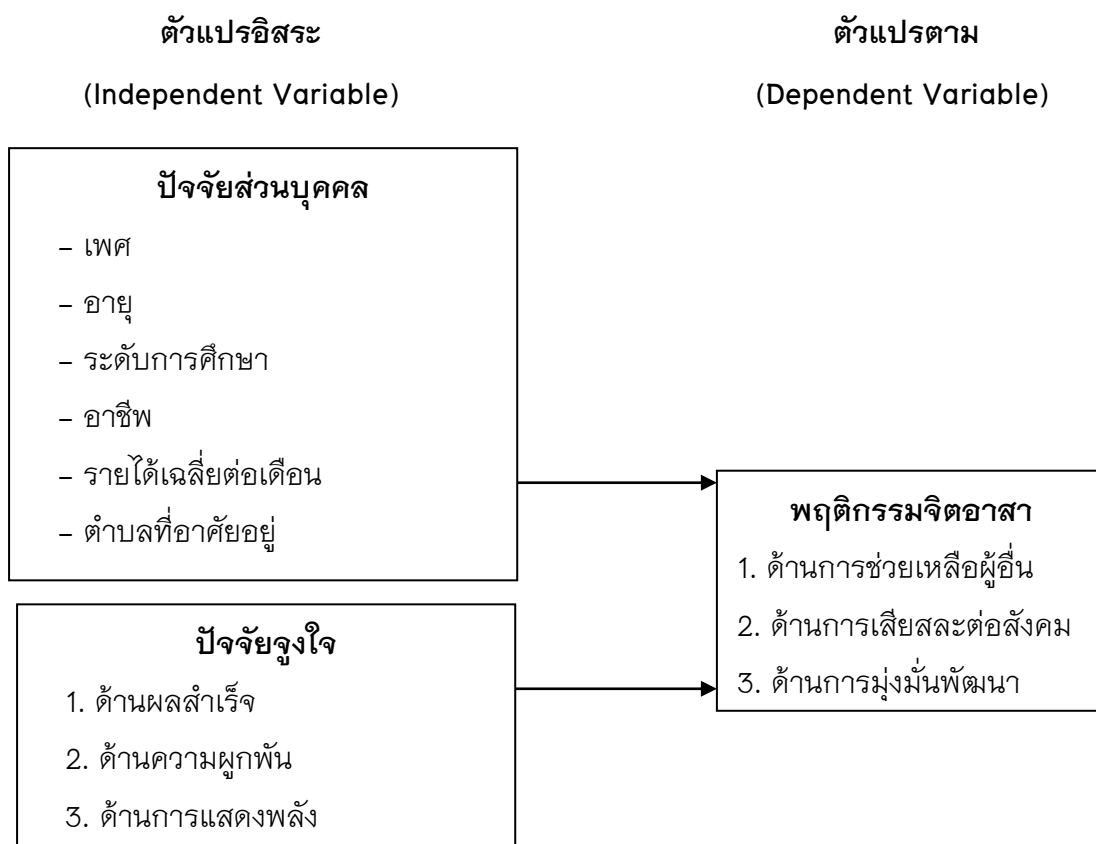
พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ อำเภอวานานาหัว จังหวัดนครพนม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัย คือ ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ 1) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ เดวิด แมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) (1961, pp. 100-101 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559, หน้า 194-196) 2) กรอบแนวคิดจากงานวิจัยของ ธรรมนพร หงส์ทอง (2561) ที่ได้ ทำการศึกษา แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 3) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสา ของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550, หน้า 24-25) และ 4) แบบวัดด้านจิตสาธารณะของ มัณฑนาวัตี เมธาพัฒนา (2547, หน้า 85) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบ แนวคิดเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และกำหนดเป็นความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมจิตอาสา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกายสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมที่เคยทำมาแล้วและที่กำลังจะเข้าร่วมในอนาคตหรือเป็นจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน ในที่นี้คือพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น

และการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

1.2 ด้านการเสียสละต่อสังคม หมายถึง การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ การสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มาก หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1.3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ และริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

2. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงผลักดันต่อบุคคลที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้าที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเต็มใจและต้องการกระทำหรือมีพฤติกรรมจิตอาสา ได้แก่ ความต้องการที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ต้องการความสุข และความเพลิดเพลิน การมีทัศนคติที่ดีต่อการทำกิจกรรมเพื่อสังคม คำชื่นชม การยอมรับจากสังคม และการมีชื่อเสียงเกียรติยศ ประกอบด้วย

2.1 ด้านผลสำเร็จ หมายถึง แรงจูงใจในด้านการประสบความสำเร็จ ในการดำเนินชีวิต จากการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา โดยได้นำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต มาพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความรู้สึกถึงความรู้จักสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา

2.2 ด้านความผูกพัน หมายถึง แรงจูงใจที่การส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่นเพื่อเป็นมิตรกับผู้อื่น เช่น มีความต้องการผูกพันกับบุคคลอื่น ต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น ต้องการมิตรภาพ ต้องการมีส่วนร่วมในสังคม ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น รวมทั้งความผูกพันระหว่างประชาชนกับชุมชน สังคม โดยการได้ร่วมทำร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา

2.3 ด้านการแสดงผล หมายถึง ความต้องการที่จะให้คนอื่นมีความประพฤติกิริยามีพฤติกรรมตามที่ต้องการ โดยการได้แสดงผลโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา การแสดงผลแห่งความรู้สึกสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ เมื่อได้เข้าร่วมโครงการ ฯ การร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ฯ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและได้นำแนวคิดจากโครงการ ฯ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

3. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอ นานาหัว จังหวัดนครพนม ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นและเข้าใจถึงเรื่องราวหรือลักษณะ เฉพาะตัวของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ประกอบด้วย

3.1 เพศ หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

3.2 อายุ หมายถึง ระดับอายุของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) อายุไม่เกิน 30 ปี 2) อายุ 31-40 ปี 3) อายุ 41-50 ปี 4) อายุ 51-60 ปี และ 5) อายุมากกว่า 60 ปี

3.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชากร กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.4 อาชีพ หมายถึง ลักษณะของงานที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างกำลังทำ อยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) ค้าขาย 2) รับจ้างทั่วไป 3) รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ 4) ธุรกิจส่วนตัว 5) เกษตรกร 6) นักเรียน/นักศึกษา 7) อาชีพอื่น ๆ

3.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชากร กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) รายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท 2) รายได้ 10,001-20,000 บาท 3) รายได้ 20,001-30,000 บาท และ 4) มากกว่า 30,001 บาท ขึ้นไป

3.6 ตำบลที่อยู่อาศัย หมายถึง ตำบลในเขตอำเภอนานาหัว จังหวัด นครพนม ที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตำบลนาหัว 2) ตำบลนางัว 3) ตำบลบ้านเสียว 4) ตำบลนาคุณใหญ่ 5) ตำบลเหล่าพัฒนา และ 6) ตำบลท่าเรือ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสา
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
3. บริบทอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสา

ความหมายของจิตอาสา

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของจิตอาสา ไว้ดังนี้

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมาย คำว่า
“จิต” หมายถึง ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิดและนึก และ “อาสา” หมายถึง เสนอตัวเข้ารับทำ
ดังนั้น จิตอาสา (Volunteer Mind) หมายถึง การเสนอตัวเพื่อทำสิ่งที่คิดและนึกเพื่อสังคม
ดุขุฎี ไชยชนะ (2550, หน้า 61) ได้ให้ความหมาย จิตอาสา ไว้ว่าหมายถึง
ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคม ส่วนรวมโดยการเอาใจใส่และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิต
อาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน
สิ่งของ เวลา ร่างกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

วรารพร วันไชยธนวงศ์ และคณะ (2551, หน้า 42) ได้ให้ความหมายว่า
คือความสมัครใจ เต็มใจตั้งใจทำ และเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจหรือทรัพย์สินในการ
กระทำหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือ
ผู้อื่น ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความสมัครใจ เป็นการกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและเป็นการอาสาสมัครที่จะกระทำให้สิ่งนั้น เช่น ความสมัครใจพร้อมที่จะช่วยเหลือ การกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ ความสมัครใจในการกระทำกิจกรรม
2. ความเต็มใจ เป็นความรู้สึกที่ยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เช่น สิ่งที่เราสมัครทำด้วยความเต็มใจ การให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจมาจากความรู้สึกที่แท้จริง ความรู้สึกที่อยากทำด้วยความเต็มใจ
3. การเสียสละ เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วยความรู้สึกที่กระทำให้ด้วยความมุ่งมั่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น การมีใจรักอยากช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่ส่วนรวมไม่หวังผลประโยชน์ ความรู้สึกมุ่งมั่นตั้งใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ สังคมที่เดือดร้อน

ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552, หน้า 24) กล่าวว่า จิตอาสา คือ จิตที่พร้อมจะให้หรือเสียสละเวลาแรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556, หน้า 55) ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง จิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์โดยเต็มใจ สมัครใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุขที่พร้อมจะเสียสละแรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูตาย เมื่อพบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับผู้คน เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี และเห็นน้ำตาเปลี่ยนเป็นรอยยิ้มเป็นจิตที่เปี่ยมบุญ คือความสงบเย็น และพลังแห่งความดี อีกทั้งยังช่วยลด “อัตรตา” หรือความเป็นตัวตนของตนเองลงได้บ้าง

โดยสรุป จิตอาสา (Volunteer Mind) หมายถึง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลาสิ่งของ เงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดีการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ สำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวม เอาใจใส่ ป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม

ความสำคัญของการมีจิตอาสา

ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีจิตอาสาว่า จิตอาสาเป็นการทำจิตของเราให้เบิกบาน อย่ให้จิตของเราชุ่มชื้น ทำงานร่วมกันระหว่างกาย (ภายนอก) และจิต (ภายใน) การทำงานอาสา คือ การทำงานที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์

จะทำให้เราทำงานอย่างเบิกบานสนุกสนาน จิตเสียมือน้ำใสที่หล่อเลี้ยงชีวิต จึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ หากทำงานหวังผลตอบแทนแล้วไม่ได้รับจิตจะชุ่มชื้นด้วยอารมณ์ท้อแท้เหมือนน้ำใสชุ่มชื้นด้วยตะกอน จิตใจจะอืดตันเวลานั้นจะยิ้มไม่ออก

จิตอาสาเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมที่จะเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้หันมามองถึงประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุข (ธนิดา ทองมีเหลือ และคณะ, 2550, หน้า 94) ดังนั้นถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้ว มีผลกระทบต่อชุมชน ทั้งในระดับประเทศชาติ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543, หน้า 22-29)

ผลกระทบต่อชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไร ก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยั่งยืนไปกว่าก็มีแต่เสื่อมทรุดลง อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสา นำพาการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ผลกระทบในระดับชาติทำให้เกิดปัญหา คือ เกิด วิกฤตการณ์ภายในประเทศ บ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ก็จะได้ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม ดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา

ผลกระทบในระดับโลกทำให้เกิดปัญหา คือ เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางสงครามในการตัดสินปัญหา เกิดการกั๊กแก้ง แกร่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนา ประเทศของตน เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น

มองชนชาติอื่น เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตอาสา

จิตอาสาเป็นคุณธรรมของพลเมืองที่จะส่งเสริมให้สังคมมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากการมีพลเมืองตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม เชื่อมมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่มปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้จะทำให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีประชาสังคมประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของบุคคลเชิงจิตวิทยาพัฒนาการและแนวทางของพระพุทธศาสนาได้ดังนี้ (สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2554. หน้า 258-268)

1. แนวคิดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

ณัฐยา ลือชาภิตติกุล (2546, หน้า 3-4) ได้อธิบายว่า การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมสามารถศึกษาได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทแรก เป็นสาเหตุภายนอกตัวบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ

ประเภทที่สอง เป็นสาเหตุจากภายในตัวบุคคลที่เป็นลักษณะทางจิต เช่น เจตคติ บุคลิกภาพ การรับรู้ต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม เป็นแนวคิดรูปแบบหนึ่งที่ใช้สำหรับศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตที่เป็นสาเหตุภายในตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นสาเหตุภายนอกตัวบุคคล ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านบุคคลหรือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่สามารถเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้เพราะพฤติกรรมเป็นผลจากการกระทำของกระบวนการต่อเนื่องของปฏิสัมพันธ์หลายทิศทาง หรือเป็นผลสะท้อนกลับระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลเผชิญอยู่

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเทคนิคการปรับพฤติกรรมในปัจจุบัน ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert

Bandura) ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยอัลเบิร์ต แบบดดูรา เชื่อว่า พฤติกรรมของคนเราไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่มีปัจจัยบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมด้วย เนื่องจากองค์ประกอบภายในมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อกันและกันโดยจะแสดงออกมาให้เห็นในลักษณะของพฤติกรรมมนุษย์

3. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (Tree Moral Theory)

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมมี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ ส่วนลำต้น และส่วนที่เป็นรากแก้ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538, หน้า 32)

ส่วนแรก คือ ดอกและผลบนต้น แสดงถึงพฤติกรรมการทำดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ นำปรารภานามีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม

กลุ่มแรก คือ สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น หรือสถานการณ์นั้น ๆ ถ้าต้องการเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใดจะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกัน จึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้จริยธรรม คือ รากแก้ว ซึ่งเป็นจิตลักษณะ

กลุ่มที่สอง มี 3 ด้าน ได้แก่ สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ซึ่งจิตลักษณะทั้งสามด้านนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้เพราะบุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน สถานศึกษาและทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนี้บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน

3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเอง อีกทั้งจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากแก้วนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบายและพัฒนาพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งด้วย

ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทยได้แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะ 8 ด้านกับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ประสบการณ์ทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อพัฒนาการทางจิตของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นและสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ เรียกว่า ความสามารถในการสวมบทบาท (Role Taking) ซึ่งความสามารถในการสวมบทบาทมีความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมมาก ประสบการณ์จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากจะทำให้บุคคลมีความคิดที่กว้างขวางลึกซึ้งมองเห็นและเข้าใจบทบาทของตนเองและของผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับคนในสังคม และความเข้าใจนี้เองจะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้ การที่บุคคลขาดประสบการณ์ทางสังคมและขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้ หรือสวมบทบาทอื่น ๆ น้อยจะนำไปสู่การปฏิเสธทางจิตต่อบทบาทที่ไม่คุ้นเคย คือ การไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ ไม่ไว้วางใจ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการปิดกั้นข่าวสาร และข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาทางจิตวิทยาและด้านสังคม ซึ่งย่อมรวมเอาพัฒนาการทางจริยธรรมทางการมุ่งอนาคต และทางการบรรลุเอกลักษณ์แห่งอิโก้ของบุคคลเข้าไว้ด้วย ดังนั้น ถ้าต้องการที่จะให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตจะต้องส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวาง และเหมาะสมกับอายุของบุคคลจึงจะทำให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิตในระดับสูงได้

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

Lawrence Kohlberg ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10-16 ปี และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมมีทั้งหมด 6 ชั้น มีดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Level) ระดับนี้ เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู หรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลตามที่จะได้รางวัลหรือการลงโทษ พฤติกรรม “ดี” คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รางวัล ส่วนพฤติกรรม “ไม่ดี” คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษ โดยบุคคลจะตอบสนองต่อ

กฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสิ้นใจเหลือแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น จะพบในเด็ก 2-10 ปี แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) เด็กจะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ตนถูกลงโทษ ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวด ยอมทำตามผู้ใหญ่เพราะมีอำนาจทางกายเหนือตน โดยเด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด”

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation) ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลตอบแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกาย วาจา และใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ชั้นนี้ แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการผลประโยชน์สิ่งตอบแทน รางวัลและสิ่งแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งตอบแทน โดยอธิบายได้ว่า ชั้นนี้ เด็กจะสนใจทำตามกฎ ข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในชั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้....”

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิด เพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามมาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม โดยบุคคลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น จะพบในวัยรุ่นอายุ 10-16 ปี แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “Good boy, nice girl” Orientation) บุคคลจะใช้หลักทำ

ตามที่คุณอื่นเห็นชอบ ใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชอบและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นเพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดี พบในวัยรุ่นอายุ 10-15 ปี ขั้นนี้ แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ การช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้เขาพอใจและยกย่องชมเชย ทำให้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน โดยพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดา มารดา หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติผิดเพราะเกรงว่าบิดา มารดาจะเสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ (“Law and order” Orientation) จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้ การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในอายุ 13-16 ปี ขั้นนี้ แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคม โดยบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยของสังคมนั้น จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหมายไว้ โดยอธิบายว่าเหตุผลทางจริยธรรมขั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณหรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตามการตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเองปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์-กฎหมายควรจะต้องตั้งบนหลักความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ทำให้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งของตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรองอาศัยค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจจะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่า โดยมีกฎเกณฑ์ของตนเองซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป สามารถแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation) บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่นมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคมถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยบุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มากจึงไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม ขั้นนี้จะเน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูก สมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนถูกและสิ่งไหนผิด ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคลแต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นขั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ยุติธรรมยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยึดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติด้วยความยุติธรรมและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ละอายและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐาน จริยธรรมสากลเป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรมเพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” และ “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นกับมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

องค์ประกอบของจิตอาสา

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547, หน้า 3) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของจิตอาสาจะต้องพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันและของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้
2. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น

รูปแบบของจิตอาสา

การแบ่งรูปแบบของจิตอาสาหรือจิตสำนึกสาธารณะจะแตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบของจิตสำนึกไว้ ดังนี้ (สมพงษ์ สิงหะพล, 2552, หน้า 15-16)

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self-Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมันปลุกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลุกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย
2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้ว ซึ่งสร้างกันได้ไม่ยากนัก
3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทยสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมืองจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

ลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสา

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2551, หน้า 51) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา คือ การมีจิตที่ต้องการให้ผู้อื่น ตั้งแต่การให้เงิน ให้สิ่งของ จนกระทั่งด้านแรงงาน รวมถึงแรงสมอง ซึ่งเป็นจิตใจที่ยกระดับปัญญาภายในที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้าง

สังคมที่เป็นธรรมและสันติ ซึ่งการให้หรือเสียสละนี้สามารถทำได้จนถึงการเสียสละ
ความเป็นตัวตนหรืออัตตาของตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ปิยะนาถ สรวินสูตร (2552, หน้า 35-37) ได้อธิบายว่าคุณลักษณะของผู้ที่มีจิต
อาสา ดังนี้

1. การเกิดความสงสาร เนื่องจากพบเห็นผู้ที่มีความเดือดร้อนมากกว่า
ตนเองและอยากที่จะหาหนทางช่วยเหลือผู้อื่น
2. ประสบการณ์ที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยตนเอง และได้รับความสุขจึงอยากที่
จะช่วยเหลือผู้อื่น
3. ความรู้สึกต่อเนื้อ เมื่อบุคคลได้รับการช่วยเหลือและรู้สึกประทับใจจึง
อยากทำสิ่งดี ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น

นันทรัตน์ ปรีวัฑฒิตถกรรม (2553, หน้า 27-28) ได้รวบรวมลักษณะที่แสดงออก
ด้านพฤติกรรมจิตอาสาไว้ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
เมื่อพบสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกต้องการช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับ
ความสุข พฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ การอำนวยความสะดวก การแบ่งปันสิ่งของ และ
การให้คำแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม
2. การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้
เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและ
สังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และรู้จักการเป็นผู้ให้
มากกว่าการเป็นผู้รับ พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ สละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา
ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับ เพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มาก
หรือคนที่อ่อนแอกว่า
3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง ความรู้สึกต้องการพัฒนาสังคมและ
พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและมีความคิดริเริ่ม มาใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อ
พัฒนาตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้ง
เสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมาย
ที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (2555, หน้า 29) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้มีจิต
อาสาไว้ว่า มีลักษณะเป็นบุคคลที่พร้อมจะช่วยเหลือสังคมทุกเวลา เป็นคนที่ตระหนักถึง

ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และยังมีความรักและชอบในสิ่งที่ตนพึงกระทำด้วยใจจริง โดยที่ปราศจากการเลือกผู้ที่ต้องการจะเสียสละให้ และไม่ได้ถูกกระทำจากผู้อื่น เป็นการกระทำออกมาด้วยใจจริงอย่างแท้จริง ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสา นั้น จะผ่านการได้รับการปลูกฝังและการอบรม ถ้ายทอดพฤติกรรมในการเสียสละ โดยมีสถาบันต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่าง ซึ่งลักษณะเหล่านี้ อาจเกิดมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างอาสาของคนในชุมชนโดยต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาจากสถาบันทางสังคมต่าง ๆ

กนกพร สุทธิสถิตกุล (2557, หน้า 16) ได้สรุปความหมายของพฤติกรรมอาสาไว้ว่า พฤติกรรมอาสา หมายถึง การที่บุคคลอุทิศกำลังกาย กำลังใจ เวลา สติปัญญา สิ่งของ เงินทองในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนในรูปแบบสินจ้างรางวัลเป็นสำคัญกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับหรือเพราะหน้าที่ นำประโยชน์มาสู่ผู้ทำพฤติกรรมอาสาและกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งกลุ่มบุคคลที่สามนี้ไม่รวมบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังได้รับความสุขใจเมื่อทำความดี และเป็นพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความตั้งใจ มีการวางแผนที่จะอาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร แต่ไม่รวมการช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า อันส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจ หรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน

ตัวชี้วัดจิตสาธารณะ

ในการศึกษาพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของจิตอาสา ของ ธีรรัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550, หน้า 24-25) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้

ธีรรัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, หน้า 24-25) นำเสนอองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่
 - 1.1 ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น
 - 1.2 ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม
 - 1.3 อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
 - 1.4 แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
2. พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคม ได้แก่
 - 2.1 สละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม

- 2.2 เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
- 2.3 สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่ใหญ่หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า
- 2.4 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
3. พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ได้แก่
- 3.1 สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม
- 3.2 ตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- 3.3 ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ
- 3.4 ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ความหมายของการมีตัวแบบจิตสาธารณะ

มีนักวิจัยกล่าวได้ให้ความหมายของการมีตัวแบบไว้หลายอย่าง ผู้วิจัยจึงได้สรุปได้ดังนี้

Bandura (1975, p. 15) ได้นำเสนอคุณลักษณะร่วมกันของความหมายการมีตัวแบบ ได้แก่

1. พฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งกระทำแล้วส่งผลให้ผู้อื่นกระทำตาม
2. การที่บุคคลทำตามตัวแบบนั้นจะเกิดจากการที่บุคคลจดจำพฤติกรรมไว้แล้วไปปรับเข้ากับความรู้เดิม และแสดงพฤติกรรมออกมา
3. ตัวแบบอาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่ก็ได้

นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล (2551, หน้า 10) กล่าวถึงพฤติกรรมตัวแบบหรือแม่แบบไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งกระทำแล้วส่งผลให้บุคคลอื่นนำไปเป็นแนวทางการกระทำ และใช้สติปัญญาเก็บจำไว้ จากนั้นจึงประสานความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมและกำหนดเป็นการคาดหวังพร้อมกับแสดงเป็นพฤติกรรมตามความคาดหวังของตนเอง

ธิดา สุวรรณสาครกุล (2554, หน้า 24) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีชีวิตอยู่หรือไม่มีชีวิตอยู่จริง ผู้ซึ่งจุดประกายให้วัยรุ่นเลียนแบบหรือเป็นแรงบันดาลใจซึ่งก็คือ บุคคลที่วัยรุ่นปรารถนาจะเป็นเหมือนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

การมีตัวแบบนั้นเป็นลักษณะของพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ครู ผู้ปกครองหรือเพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้ว ได้รับการเสริมแรงแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบนั้นจะมีสูงในขณะเดียวกันถ้าตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วได้รับการลงโทษจะเห็นได้ว่า บุคคลจะไม่เลียนแบบพฤติกรรมนั้น หลังการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบนี้ได้นำมาใช้กันอย่างมากมายในสังคมของเรา เห็นได้ในรายการโทรทัศน์ที่มีการจัดรายการเราไม่ทำผิดกฎจราจร ตาวิเศษ การป้องกันเอดส์ การเลิกสูบบุหรี่ เป็นต้น

Bandura (1975, p. 28) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (Observational Learning หรือ Modeling) นอกจากนี้ Bandura ได้สรุปว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้
2. พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ
3. พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำเพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

การวัดการมีตัวแบบด้านจิตอาสา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบแบบวัดการมีตัวแบบด้านจิตอาสาโดยตรง แต่ก็พอมองงานวิจัยที่วัดตัวแบบอยู่บ้าง โดยจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมตัวแบบหรือแบบวัดดังนี้

ปวรี กาญจนภี (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ได้ใช้เครื่องมือในการทดลองเป็นตัวแบบที่มีชีวิตคือเพื่อน และตัวแบบสัญลักษณ์คือภาพและข้อความเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ความมีน้ำใจ

มณฑนา วดี เมธาพัฒนา (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องประสบการณ์ในสถานศึกษา แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดา และลักษณะทางจิตเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลางใช้แบบวัดแบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาที่สร้างพัฒนาขึ้นมาเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ให้เลือกตอบตั้งแต่ไม่เคยเลย จนถึง เสมอ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79

มัณฑนาวัตติ เมธาพัฒนา (2547, หน้า 85) ซึ่งเป็นแบบวัดแบบอย่างด้าน จริยธรรมจากปิตามารดา แล้วนำมาปรับใช้เข้ากับบริบทของการศึกษาในครั้งนี้เนื่องจาก

1. เป็นแบบวัดที่วัดแบบอย่างด้านจริยธรรมต่อการปฏิบัติงานอย่างมี จริยธรรมซึ่งเป็นคุณธรรมที่ใกล้เคียงกับจิตอาสามากที่สุด
2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ก็มีความใกล้เคียงกับนิสิตชั้นปีที่ 1 ของงานวิจัยนี้มากที่สุด ด้วยเช่นกัน

สรุป พฤติกรรมจิตอาสา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกถึงความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกายสติปัญญา เพื่อสาธารณะ ประโยชน์ ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรม ที่เคยทำมาแล้วและที่กำลังจะเข้าร่วมในอนาคตหรือเป็น จิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย ความสมัครใจและไม่หวังผลตอบแทน ในที่นี้คือพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการ ช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านการมุ่งมั่นพัฒนา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ความหมายของแรงจูงใจ

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจไว้ ดังนี้

สายัณห์ ศรีสมุทรนาถ (2550, หน้า 8) และ บัวลี ศรีอ่อน (2554, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้เหมือนกัน กล่าวว่า ปัจจัยหรือ สิ่งต่าง ๆ ที่มากระตุ้นหรือชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก บุคคล ที่มีแรงจูงใจภายในจะมีความสุขในการทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความพึงพอใจโดยตัว ของเขาเองไม่ได้ หวังรางวัลหรือคำชมส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอกจะทำอะไรต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่นหรือ รางวัลหรือผลตอบแทน

ปรียาพรรณ ละอองนวล (2550, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการจูงใจ ไว้ว่า การแสวงหาสิ่งที่จะมากระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ มีความ มานะมุ่งมั่นต่องาน และเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อที่จะให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้การจูงใจยังมีความสัมพันธ์กับความต้องการ ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามพฤติกรรมมนุษย์

ประสงค์ ภาเรือง (2551, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นโดยจงใจให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์บางอย่าง ซึ่งแรงจูงใจอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการหรือขาดอะไรบางอย่าง จึงเกิดเป็นพลังชักจูงหรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น หรือเกิดจากสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ การยอมรับของสังคม สภาพบรรยากาศที่เป็นมิตร การบังคับ การให้รางวัลหรือการทำให้เกิดความพอใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมการจูงใจได้

อรรถพล ชื่นโกศทรัพย์ (2550, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง การที่ผู้นำจะใช้ปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายในของแต่ละบุคคลมาใช้ในการกระตุ้นให้พนักงานใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ในการทำงานเพื่อให้ได้ประสิทธิผลสูง ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นสิ่งกระตุ้น (Stimulate) จากภายนอก (Extrinsic) ทำให้บุคคลพึงพอใจและนำความสามารถของตนออกมาใช้ในการทำงาน เช่น รายได้ ผลตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายใน (Intrinsic) ได้แก่ ความมุ่งมั่น ความทะเยอทะยาน หรือความปรารถนาอื่นใดที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลนั้น เช่น การได้เป็นหัวหน้า การได้เป็นเจ้าของกิจการ

ศิริพร จันทศรี (2550, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มากระตุ้นหรือชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในจะมีความสุขในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความพึงพอใจโดยตัวของเขาเอง ไม่ได้หวังรางวัลหรือคำชม ส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจภายนอกจะทำอะไรต้องได้รับการยอมรับจากผู้อื่น หวังรางวัลหรือผลตอบแทน

บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร (2550, หน้า 269) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง แรงขับภายในหรือเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ปรารถนา

ไพลิน นาพันธุ์ (2550, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ อันที่จะกระทำหรือไม่กระทำและแรงจูงใจยังมีอิทธิพลกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลอย่าง

เห็นได้ชัด บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะมีความเต็มใจและตั้งใจทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มความสามารถทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของประชาชนผู้มารับบริการ

ชมพูนุท ศรีพงษ์ (2550, หน้า 142) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ผลของความต้องการภายในของตัวบุคคล และจากการกระตุ้นของสิ่งเร้าภายนอกทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมาเพื่อบรรลุเป้าหมาย หากเป็นการผลักดันในการทำงาน เรียกว่า แรงจูงใจในการทำงาน

ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2551, หน้า 79) ได้ให้ความหมาย การจูงใจ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ร่างกายและจิตใจถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรม เพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของเป้าหมายที่ต้องการ

อชิวัช แก้วจำนง (2552, หน้า 221) ให้ความหมาย แรงจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงขับหรือแรงผลักดันเพื่อกระตุ้นหรือชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 111) อธิบายว่า ในทางจิตวิทยา แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะของบุคคลที่ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมไปยังจุดหมายปลายทาง ความต้องการแรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นความพยายามของบุคคลในการทำงานให้เจริญก้าวหน้า แรงจูงใจจะทำให้แต่ละบุคคลเลือกพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

ชาตรี เหล่าเลิศรัตน (2553, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง ภาวะอินทรีย์ภายในร่างกายของบุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าที่เรียกว่า สิ่งจูงใจ (Motive) ก่อให้เกิดความต้องการอันจะนำไปสู่แรงขับภายใน (Internal Drive) ที่แสดงพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณค่าในทิศทางที่ถูกต้องตามเป้าหมายขององค์กร

สุพิชฌาย์ หาระมี (2553, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าแล้วทำให้เกิดพลังที่แสดงออกทางพฤติกรรม เพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์ของตนเอง

พิเชษฐ ศรีไชยวาน (2554, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นอย่างมาก เพราะการที่บุคคลจะกระทำกิจกรรมได้เต็มความสามารถหรือไม่นั้น มักจะขึ้นอยู่กับว่าเขาเต็มใจจะทำแค่ไหน ถ้ามีสิ่งจูงใจที่ตรงกับความพอใจของเขา สิ่งจูงใจนั้นก็

จะเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเอาใจใส่งานที่ทำมากขึ้น และถ้ามนุษย์มีความพอใจเขาก็จะทุ่มเทความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่งานของเขา มากขึ้นด้วย

ศศิพร ภูมิสุวรรณ (2554, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า การที่บุคคลมีแรงกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ธีรนนท์ พาณิชย์ (2555, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงผลักดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้คนแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้นำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สิ่งเร้ามีทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้

อชิวัฒน์ ปาคาธา (2555, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า การที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า แล้วทำให้เกิดพลังที่แสดงออกทางพฤติกรรม เพื่อจะนำไปสู่จุดประสงค์ของตนเองหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นพลังและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล แรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกเพียงอย่างเดียวหรือทั้งสองอย่างพร้อมกันก็ได้

จันแดง ภูษานิ (2555, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงผลักดัน แรงกระตุ้น ที่เกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์การจัดให้ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ความเจริญเติบโตในการทำงาน ปัจจัยสุขอนามัย นโยบายและการบริหารงานขององค์การ ค่าจ้างเงินเดือนที่ได้รับ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงในการทำงาน เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วก็จะพบว่า แรงจูงใจเหล่านี้เกิดขึ้นจากปฏิกิริยาพื้นฐานส่วนลึกของจิตใจภายใน (Subconscious) ซึ่งตามจิตศาสตร์นั้นถือได้ว่าเป็นสภาวะจิตใจที่ไม่อยู่ในความควบคุมของเรา เป็นที่รวมความคิดเพื่อแสดงออกโดยเราไม่รู้ตัวหรือที่เรียกว่าจิตใต้สำนึกนี้บุคคลย่อมมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยกันทุกคน

Robbins (1966, p. 229 อ้างถึงใน สุรัตน์จี คูตระกูล, 2550, หน้า 10) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจ หมายถึง ความยินดี ความเต็มใจที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนองตอบความพอใจส่วนบุคคล

Drever (1979, p. 178 อ้างถึงใน สุรัตน์จี คูตระกูล, 2550, หน้า 9) แรงจูงใจตามพจนานุกรมด้านจิตวิทยา กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การแสวงหาหนทางให้ได้มาซึ่งความพอใจในแต่ละขั้นของความต้องการ อันเป็นแบบพฤติกรรมของมนุษย์

Szilagy and Wallace Jr (1990, p. 91 อ้างถึงใน วราภรณ์ คำเพชรดี, 2552, หน้า 15) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจประกอบด้วยมุมมอง 3 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์ถึงปัจจัยกระตุ้นให้คนแสดงหรือทำกิจกรรม
2. เป็นการเน้นถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับทางเลือก ทิศทาง และเป้าหมาย
3. การจูงใจ สนใจการเริ่มต้น การรักษา และการเลิกหรือหยุด

พฤติกรรม

Huczynski and Buchman (1991, p. 64) กล่าวว่า การจูงใจ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายในอันที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองเป้าหมายที่ต้องการ

Mowen (1995, p. 191) กล่าวว่า การจูงใจ หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่จะกระตุ้นผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

Pinder (1998. อ้างถึงใน ชูชัย สมितिไกร, 2554, หน้า 274) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motivation) คือ พลังที่มีแหล่งกำเนิดทั้งจากภายในและภายนอกตัวบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการทำงาน รวมทั้งกำหนดรูปแบบ ทิศทาง ความเข้ม และระยะเวลาของพฤติกรรมการทำงานนั้น

Hodgetts (1999, p. 57 อ้างถึงใน วราภรณ์ คำเพชรดี, 2552, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงซึ่งควบคุมพฤติกรรมของคนอื่น เกิดจากความต้องการ (Needs) แรงกดดัน (Drivers) หรือความปรารถนา (Desires) ที่จะผลักดันให้คนพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมของคน ถูกกำหนดและควบคุมด้วยการจูงใจต่าง ๆ แรงจูงใจเหล่านี้ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละคนอีกด้วย

Certo (2000, p. 555 อ้างถึงใน ประสงค์ ภาเรือง, 2551, หน้า 11) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่ม ควบคุม รักษาพฤติกรรม และการกระทำ หรือเป็นสภาพภายในซึ่งเป็นสาเหตุให้บุคคลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายบางประการได้

จากความหมายของแรงจูงใจที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า แรงจูงใจ คือ แรงผลักดันต่อบุคคลที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้บุคคลใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการของตนเองโดยความเต็มใจ

ประเภทของแรงจูงใจ

มีนักวิชาการที่ทำการศึกษารื่องแรงจูงใจ และได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะขออ้างอิงและยกมา ดังนี้

ประสาธ อิศรปริดา (2541, หน้า 301) กล่าวว่าแรงจูงใจแบ่งออกเป็น

2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) สิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกตัวบุคคล เช่น วิรัชทำความสะอาดห้องด้วยความตั้งใจเพราะพี่สาวสัญญากับเขาว่าทำเสร็จแล้วจะพาเขาไปทานไอศกรีม

2. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เกิดขึ้นจากองค์ประกอบภายในของตัวบุคคล เช่น การสนใจหรือสนุกกับงานนั้น ความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำจะเป็นรางวัลโดยตัวมันเอง

ประสิทธิ์ ทองอุ่น (2542, หน้า 3) กล่าวว่าแรงจูงใจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทางกายภาพ (Physiological) เป็นผลมาจากความต้องการทางชีวภาพ (Biological Needs) ซึ่งความต้องการที่สำคัญได้แก่ ความหิว ความกระหาย และความต้องการทางเพศ

2. ทางใจ (Psychological) ที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ เช่น ความรักความอบอุ่น และเกิดจากถูกสิ่งเร้าในสังคมกระตุ้น ซึ่งเบริชและเวอร์ลอฟ (Brich and Veroff) ได้แบ่งแรงจูงใจประเภทนี้ออกเป็น 7 ชนิด คือ

- 2.1 การรับรู้สิ่งล่อใจ (Sensory Incentives)
- 2.2 ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
- 2.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motives)
- 2.4 ความต้องการเพื่อนฝูง (Need for Affiliation)
- 2.5 ความก้าวร้าว (Aggressive)
- 2.6 ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power)
- 2.7 ความต้องการอิสระ (Need for Indendence)

Hilgard (1983, p. 119) ได้แยกแรงจูงใจของคนเราออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจที่จะมีชีวิตอยู่ (Survival Motive) เกิดจากความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น อาหาร พักผ่อน ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ
2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motive) คือ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลอื่น ๆ เช่น ความต้องการทางเพศ เป็นสิ่งสำคัญที่จะสืบทอดเชื้อสายของมนุษย์ แต่ไม่ใช่สิ่งจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์
3. แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว (Ego-integrative) เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตัวเอง การตัดสินใจและความตั้งใจไปสู่เป้าหมายของชีวิต

สรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจแบ่งได้ตามความปรารถนาที่เกิดความต้องการที่มีแรงขับจากทั้งภายในจิตใจและภายนอกจิตใจ

บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งนักจิตวิทยาได้แบ่งรูปแบบแรงจูงใจของมนุษย์ออกเป็นหลายรูปแบบ ที่สำคัญ มีดังนี้ (วิลาวัลย์ ศิลปะศร, 2554, หน้า 9-10)

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1.1 มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of Success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of Failure)

- 1.2 มีความทะเยอทะยานสูง

- 1.3 ตั้งเป้าหมายสูง

- 1.4 มีความรับผิดชอบในการทำงานดี

- 1.5 มีความอดทนในการทำงาน

- 1.6 รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

- 1.7 เป็นผู้ทำงานอย่างมีการวางแผน

- 1.8 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Facilitative Motive) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ มักจะเป็นผู้ที่โอบอ้อมอารี เป็นที่รักของเพื่อน มีลักษณะเห็นใจผู้อื่น ซึ่งเมื่อศึกษาจากสภาพครอบครัวแล้วผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์มักจะเป็นครอบครัวที่อบอุ่น บรรยากาศในบ้านปราศจากการแข่งขัน พ่อแม่ ไม่มีลักษณะข่มขู่ พี่น้องมีความรักสามัคคีกันดี ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 2.1 เมื่อทำสิ่งใด เป้าหมายก็เพื่อได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
- 2.2 ไม่มีความทะเยอทะยาน มีความเกรงใจสูง ไม่กล้าแสดงออก
- 2.3 ตั้งเป้าหมายต่ำ
- 2.4 หลีกเลียงการโต้แย้งมักจะคล้อยตามผู้อื่น

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจนั้นพบว่าผู้ที่มีแรงจูงใจแบบนี้ส่วนมากมักจะพัฒนามาจากความรู้สึกที่ว่า ตนเอง “ขาด” ในบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการ อาจจะเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ทำให้เกิดมีความรู้สึกเป็น “ปมด้อย” เมื่อมีปมด้อยจึงพยายามสร้าง “ปมเด่น” ขึ้นมาเพื่อชดเชยกับสิ่งที่ตนเองขาด ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

3.1 ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น ซึ่งบางครั้งอาจจะออกมาในลักษณะการก้าวร้าว

- 3.2 มักจะต่อต้านสังคม
- 3.3 แสวงหาชื่อเสียง
- 3.4 ชอบเสียง ทั้งในด้านของการทำงาน ร่างกาย และอุปสรรคต่าง ๆ
- 3.5 ชอบเป็นผู้นำ

4. แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว (Aggression Motive) ผู้ที่มีลักษณะแรงจูงใจแบบนี้มักเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมากเกินไป บางครั้งพ่อแม่อาจจะใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไปดังนั้นเด็กจึงหาทางระบายออกกับผู้อื่น หรืออาจจะเนื่องมาจากการเลียนแบบ บุคคลหรือจากสื่อต่าง ๆ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว จะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- 4.1 ถือความคิดเห็นหรือความสำคัญของตนเป็นใหญ่
- 4.2 ชอบทำร้ายผู้อื่น ทั้งการทำร้ายด้วยกายหรือวาจา

5. แรงจูงใจใฝ่พึ่งพา (Dependency Motive) สาเหตุของการมีแรงจูงใจแบบนี้ก็เพราะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ทะนุถนอมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่พึ่งพา จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

5.1 ไม่มั่นใจในตนเอง

5.2 ไม่กล้าตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง มักจะลังเล

5.3 ไม่กล้าเสี่ยง

5.4 ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้อื่น

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่ทำการศึกษารื่องแรงจูงใจ และได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ค่อนข้างน่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยจะขออ้างอิงและยกมา ดังนี้

บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์ (2553, หน้า 115) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ 2 อย่าง คือ

1. แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดตามธรรมชาติหรือตามสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นเองตั้งแต่แรกเกิด บางที่เรียกว่า แรงจูงใจไร้สำนึก มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตซึ่งเกิดจากความต้องการทางร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความเหน็ดเหนื่อยความต้องการทางเพศ เป็นต้น เมื่อเกิดความต้องการเหล่านี้แล้วก็จะทำให้เกิดภาวะขาดความสมดุลของร่างกายซึ่งจะเป็นผลให้เกิดแรงขับ เมื่อแรงขับลดลงร่างกายก็จะกลับเข้าสู่ภาวะความสมดุล

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ในภายหลังซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้อื่นในสังคม เช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การยอมรับชื่อเสียง เกียรติยศ ความก้าวหน้า ความสำเร็จในชีวิต ฐานะทางสังคม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจทางสังคมนั้นจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ตัวบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบันต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมตลอดจนศาสนาและการเมือง

อารี พันธมณี (2538, หน้า 181-182) กล่าวว่า

1. แรงจูงใจ สามารถแบ่งตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรม ได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยสิ่งชักจูงจากภายนอก เช่น ความต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความสนุก และความชำนาญ ซึ่งความต้องการหรือความสนใจพิเศษ ตลอดจนความรู้สึกรักใคร่หรือทัศนคติของแต่ละบุคคล จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้นมา ซึ่งได้แก่ ความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา

1.2 การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาพที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของหรือเกียรติยศ เงินเดือน ปริญญาบัตร ความก้าวหน้ารางวัล คำชมเชย การแข่งขัน การติเตียน ทำให้บุคคลมองเป็นเป้าหมาย จึงเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายนั้น

2. การจูงใจสามารถแบ่งตามที่มาของแรงจูงใจได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 แรงจูงใจทางสรีระวิทยา (Physiological Motivation) แรงจูงใจด้านนี้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายทั้งหมด เพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นความต้องการที่จำเป็นทางธรรมชาติของมนุษย์ ได้แก่ ต้องการน้ำ อาหาร พักผ่อน และการปราศจากโรค เป็นต้น เราสามารถวัดระดับความต้องการทางสรีระได้ จากการสังเกตพฤติกรรมกระทำของคนเรา คือ จากความมากน้อยของการกระทำ การเลือกกระทำ (เลือกสิ่งใดแสดงว่าต้องการสิ่งนั้นมาก) การตอบโต้ตอบต่อสิ่งที่มาขัดขวาง

2.2 แรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motivation) มีความสำคัญมากน้อยกว่าแรงจูงใจทางด้านสรีระวิทยา เพราะจำเป็นในการดำรงชีวิตน้อยกว่าแต่จะช่วยคนเราทางด้านจิตใจ ทำให้มีสุขภาพจิตดีและสดชื่น แรงจูงใจประเภทนี้ได้แก่ความอยากรู้อยากเห็นและการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ความต้องการความรักและความเอาใจใส่ใกล้ชิดจากผู้อื่น

2.3 แรงจูงใจทางสังคมหรือแรงจูงใจจากการเรียนรู้ (Social Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้มีจุดเริ่มต้น ส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ทางสังคมในอดีตของบุคคล และเป้าหมายของแรงจูงใจชนิดนี้มีความสำคัญต่อการแสดงปฏิกิริยาของบุคคลอื่นที่มีต่อเรา ตัวอย่างของแรงจูงใจที่มีต่อความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเราได้แก่

2.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งได้ทำการส่งเสริมมาตั้งแต่วัยเด็กจากผลศึกษาวิจัย พบว่า เด็กที่ได้รับอบรมเลี้ยงดูอิสระเป็นตัวของตัวเอง ผึกหัด การช่วยเหลือตัวเองตามวัย จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความต้องการสำเร็จในชีวิตสูง การฝึกให้บุคคลให้มีความต้องการความสำเร็จ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มักเริ่มจากครอบครัวเป็นอันดับแรก

2.3.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliative Motivation) แรงจูงใจที่มีให้บุคคลปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ต้องการความเอาใจใส่ ความรักจากผู้อื่น เป็นต้น

2.3.3 แรงจูงใจต่อความนับถือตนเอง (Self-esteem) เป็นแรงจูงใจที่บุคคลปรารถนาเป็นที่ยอมรับของสังคม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ต้องการได้รับการยกย่องจากสังคม ซึ่งจะนำมาสู่ความรู้สึกนับถือตนเอง

กระบวนการจูงใจ

กระบวนการจูงใจมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้ (ณัฐพงษ์ คำแก้ว, 2557, หน้า 22)

1. ความต้องการ (Needs) คือ ภาวะการณ์ขาดบางสิ่งบางอย่างของอินทรีย์ อาจจะเป็นการขาดทางด้านร่างกายหรือการขาดทางด้านจิตใจก็ได้
2. แรงขับ (Drive) เมื่อมนุษย์มีความขาดบางสิ่งบางอย่างตามข้อ 1 แล้วก็จะเกิดภาวะตึงเครียดขึ้นภายในร่างกาย ภาวะตึงเครียดนี้จะกลายเป็นแรงขับหรือตัวกำหนดทิศทาง (Action Oriented) เพื่อไปสู่เป้าหมายอันจะเป็นการลดภาวะความตึงเครียดนั้น
3. สิ่งล่อใจ (Incentive) หรือ เป้าหมาย (Goal) จะเป็นตัวกระตุ้นหรือตัวล่อให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามที่คาดหวังหรือที่ต้องการ ซึ่งอาจจะมีได้หลายระดับ ตั้งแต่สิ่งล่อใจในเรื่องพื้นฐานคือ ปัจจัยสี่ไปจนถึงความต้องการทางใจในด้านต่าง ๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement theory) หรือการปรับปรุงพฤติกรรม (Behavior modification)

เป็นทฤษฎีที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถือเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมหนึ่งกับผลของพฤติกรรมนั้น หรือหมายถึงกระบวนการพฤติกรรมของคน ซึ่งการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ในอดีต นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัย Harvard Skinner (อดุลย์ ทองจำรุณ, 2556, หน้า 13) ได้พัฒนาทฤษฎีนี้และได้นำมาใช้เป็นเทคนิคในการจูงใจ ทฤษฎีนี้ เรียกว่า ทฤษฎีการเสริมแรงด้านบวก (Positive reinforcement) หรือการปรับปรุงพฤติกรรม (Behavior modification) ซึ่งคิดว่าแต่ละบุคคลจะได้รับการจูงใจ โดยการออกแบบที่เหมาะสมของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และผลของการทำงาน จากการกระทำที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดผลกระทบบ้านลบ (Negative reinforcement)

กฎแห่งผลลัพท์ (Law of effect) ได้กล่าวไว้ว่า การเกิดพฤติกรรมซึ่งเป็นผลจากความพอใจ แต่ถ้าผลของพฤติกรรมไม่พอใจ เขาก็จะเลิกพฤติกรรมนั้นหรือมีพฤติกรรมที่แตกต่างไป

Skinner (1979, p. 228 อ้างถึงใน อุดุลย์ ทองจำรุณ, 2556, หน้า 13) และผู้ร่วมงาน ศึกษาถึงการทำงานที่ดีที่ควรยกย่อง วิเคราะห์สถานการณ์การทำงานเพื่อพิจารณาถึงสาเหตุซึ่งแรงงานมีการปฏิบัติ และกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหาละและอุปสรรคในการทำงาน เป้าหมายการมีส่วนร่วมของแรงงานและการช่วยเหลือการป้อนกลับอย่างรวดเร็วจากผลลัพธ์จะเกิดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงการทำงานเป็นรางวัลจากการยอมรับและการยกย่องโดยวิธีการยกย่องบุคคลที่เขาทำดี

รูปแบบของพฤติกรรมเสริมแรง (Form of reinforcement) ของ Skinner เน้นย้ำแรงจูงใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงพฤติกรรม และเป็นเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกเปลี่ยนไปเนื่องจากแรงจูงใจ เทคนิคนี้สามารถทำให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมซ้ำหรือเปลี่ยนพฤติกรรมอื่น ทฤษฎีการเสริมแรงทำได้ 4 วิธี คือ

1. การเสริมแรงด้านบวก (Positive reinforcement) หมายถึง การบริหารรางวัลตอบแทน ตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เป็นการสร้างให้เกิดพฤติกรรมมากขึ้นด้วยการให้รางวัลพิเศษสำหรับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. การเรียนรู้การหลีกเลี่ยง (Avoidance learning) หรือการเสริมแรงด้านลบ (Negative reinforcement) หมายถึงการจัดลำดับเหตุการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจต่อจากพฤติกรรมที่พึงพอใจการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเพราะพนักงานสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ได้ทำอย่างอื่น เนื่องจากกลัวผลร้ายที่จะได้รับ
3. การกำจัดหรือปราบปราม (Extinction) หมายถึง การเลิกให้รางวัลเพื่อจุดมุ่งหมายในการยับยั้งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เป็นการลดพฤติกรรมซึ่งมีผลด้านบวก ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เป็นการปราบพฤติกรรมบางอย่างโดยการลดการเสริมแรงเกี่ยวกับการแสดงออก
4. การลงโทษ (Punishment) หมายถึง การปรับพฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ผลที่ตามมาด้านลบจะช่วยลดหรือยับยั้งพฤติกรรม เป็นการลดพฤติกรรมเนื่องจากผลลัพธ์ที่ไม่พึงพอใจ แม้ว่ารางวัลจะเป็นวิธีการที่มีอำนาจในการกำหนดพฤติกรรมพนักงาน ผู้บริหารจะให้สัญญาณที่ผิดพลาดจากพฤติกรรมส่วนตัว เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้จากความหมายดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement theory) หรือการปรับปรุงพฤติกรรม (Behavior modification) เป็นทฤษฎีที่ใช้เป็นเทคนิคในการจูงใจบุคลากรให้มีพฤติกรรมในด้านบวก หรือมุ่งผลลัพธ์ในด้านความพอใจ

ทฤษฎีสององค์ประกอบของเฟร็ดเดอริก เฮอริชเบอร์ก (Frederick Herzberg's Two Factors Theory, อ้างถึงใน อุดุลย์ ทองจำรุณ, 2556, หน้า 14)

ทฤษฎีนี้ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการจูงใจให้บุคคลได้ทำงาน โดย เฮอริชเบอร์ก พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานอยู่ 2 ปัจจัย เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากลักษณะภายในและภายนอกของงานเอง ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นให้คนที่ทำงานแล้วมีความรู้สึกพอใจในงานที่ทำอยู่ กล่าวคือ มีความรู้สึกในด้านที่ดีและเป็นการจูงใจภายในของงานเองจึงทำให้เกิดความพอใจในงานขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วก็จะเกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำโดยคนจะถูกจูงใจในการให้ผลผลิต เช่น ความสำเร็จของงาน ความรับผิดชอบ การยอมรับนับถือลักษณะของงานโดยตัวของมันเอง ความเจริญก้าวหน้าในตนเองและอาชีพ ปัจจัยกระตุ้นเหล่านี้จะนำไปสู่การจูงใจในวิธีการบริหารงานได้ด้วย

2. ปัจจัยบำรุงรักษา (Hygiene Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ป้องกันมิให้คนเกิดความไม่พอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เช่น นโยบายของหน่วยงานหรือองค์การ การบริหารการปกครองบังคับบัญชา สภาพของการปฏิบัติงาน และความมั่นคง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มิได้เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่ก็ส่งเสริมให้คนที่ทำงานได้ปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อยเท่านั้นและเป็นการจูงใจภายนอกของงาน

นอกจากนี้แล้ว เฮอริชเบอร์ก ยังได้ใช้เรียกชื่อของทฤษฎีให้แตกต่างกันไปตามความเกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมในการทำงานของคน โดยใช้เรียกชื่อว่า ทฤษฎีแรงจูงใจกับความสบาย (Motivation Hygiene Theory) กล่าวคือ แรงจูงใจเป็นการกระตุ้นจากองค์ประกอบภายในของงานเอง จึงทำให้เกิดความพอใจในงานที่ทำอยู่ เช่น ความสำเร็จของงาน การยอมรับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ และความเจริญก้าวหน้าของงาน ส่วนความสบายนั้นเป็นการกระตุ้นจากองค์ประกอบภายนอกของงาน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่พอใจในงานขึ้นได้ เช่น นโยบายของบริษัทหรือนโยบายของหน่วยงาน การบริหาร การให้คำแนะนำ การให้ความช่วยเหลือ เงินเดือนสวัสดิการ โบนัส ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ร่วมงาน และสภาพของงาน เป็นต้น ดังนั้นแรงจูงใจกับความ สบาย จึงเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของคนซึ่ง เฮอริชเบอร์ก ได้ศึกษา เรื่องนี้ดังจะเห็นได้จากผลงานที่เขียนไว้ในหัวข้อที่ว่า จะจูงใจลูกจ้างของท่านได้อย่างไร และการกระทำ

ที่จะช่วยกระตุ้นให้คนเราได้มีความรู้สึกอยากจะทำงานขึ้นมาเอง ซึ่งเราเรียกว่าการปลุกฝังให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและอาจทำได้ดังต่อไปนี้

1. การลดเวลาที่ใช้ในการทำงานให้น้อยลง วิธีที่ได้ผลดีก็คือการจัดให้มีชั่วโมงสำหรับนันทนาการขึ้นในวันทำงานวันใดวันหนึ่ง โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้หยุดพักจากการทำงานมารวมกันสังสรรค์พักผ่อน ซึ่งก็จะทำให้ทุกคนได้รู้สึกว่าเป็นเพื่อนร่วมงานกัน มีความสนิทสนมกัน จะเกิดความรู้สึกผูกพันต่อกัน จะทำให้คนที่ทำงานไม่อยากหยุดงานและลาออกจากงานแต่ต้องการให้มีชั่วโมงการทำงานมากขึ้น เพราะมีความผูกพันกันนั่นเอง

2. การหมุนเวียนค่าจ้างหรือค่าตอบแทน เป็นวิธีการที่จะกระตุ้นให้คนทำงานมากขึ้น เพราะเมื่อระบบการหมุนเวียนเพิ่มค่าจ้างขึ้น คนงานทุกคนก็จะเกิดความหวังที่จะได้มีโอกาสได้รับการเพิ่มเงินค่าจ้าง และระบบการหมุนเวียนจะทำให้คนได้รับประโยชน์ตอบแทนที่เป็นธรรม ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้คนในหน่วยงานสามัคคีกันด้วย

3. การให้ผลประโยชน์พิเศษที่นอกเหนือจากค่าจ้าง จะทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกที่มั่นคง และปลอดภัย ตั้งใจทำงานตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ และคนจะไปทำงานพิเศษที่อื่นน้อยลง ถ้าทุกคนเห็นว่าหน่วยงานที่ทำอยู่นั้นได้รับเงินค่าตอบแทน และสวัสดิการอื่น ๆ มากพอแล้ว ก็จะไม่แสวงหางานทำที่อื่นอีกต่อไป

4. การฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้ลูกจ้างทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุกคนจะนึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเป็นที่ตั้งรวมทั้งความร่วมมือที่จะต้องให้กับคนอื่น เข้าใจลักษณะธรรมชาติของคนอื่นด้วย เพื่อให้สัมพันธ์ภาพระหว่างพนักงานด้วยกันดำเนินไปด้วยดีสำหรับวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจและการยอมรับตัวเองได้ก็คือการฝึกการร่วมรับรู้ทางอารมณ์และความรู้สึกกับคนในกลุ่ม

5. การติดต่อสื่อสารกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการดำรงชีวิตในทุกรูปแบบ เพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจตัวเองและผู้อื่นได้ถูกต้อง วิธีการติดต่อสื่อสารกันนั้นควรจะมีการนำมาใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสที่เอื้ออำนวยและที่สำคัญก็คือจะต้องทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันได้ทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายบริหาร ต่างก็ส่งและรับการสื่อสารซึ่งกัน และกัน ที่เรียกว่าการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (Two-way communication) นั่นเอง

6. การเปิดบริการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ลูกจ้าง วิธีการนี้จะช่วยลดความคับข้องใจของลูกจ้างลงได้ รวมทั้งเป็นการช่วยกระตุ้นความรู้สึกในทางที่ดีขึ้นได้ เพื่อเป็นการผ่อนคลายปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำงานในองค์การ

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสุขจากการทำงาน ซึ่งเรียกว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) นั้นมีอยู่ 5 ด้าน คือ

1. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
4. ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
5. ด้านความรับผิดชอบ

สำหรับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งเรียกว่า องค์ประกอบ หรือปัจจัยบำรุงรักษา (Hygiene factor) มีอยู่ 7 ประการ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนและสวัสดิการ
2. ความสัมพันธ์ในการทำงาน
3. นโยบายและการบริหารงาน
4. สภาพการทำงาน
5. ความเป็นอยู่ส่วนตัว
6. การปกครองบังคับบัญชา
7. ความมั่นคง

ผู้วิจัยได้สรุปทฤษฎีดังกล่าวไว้ว่า ทฤษฎี 2 องค์ประกอบของ Herzberg นี้ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญแก่ปัจจัยแรงจูงใจหรือตัวกระตุ้นและปัจจัยสิ่งแวดล้อมหรือการบำรุงรักษาที่มีต่อเจตคติในงานของบุคลากรอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารขององค์การที่จะนำทฤษฎีของ Herzberg นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบุคลากร

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของอับราฮัม เอช.มาสโลว์

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ (Abraham H.Maslow's Hierarchy Theory อ้างใน อดุลย์ ทองจำรุณ, 2556, หน้า 29) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์นี้เป็นทฤษฎีแรงจูงใจที่อธิบายเนื้อหาของงาน เช่น ความสำเร็จของงาน ความท้าทายของงาน ความเจริญในหน้าที่การงาน และความรับผิดชอบในงาน เป็นต้น

โดยที่มาสโลว์ได้ชี้ให้เห็นว่า บุคคลถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะสนองตอบต่อความต้องการเฉพาะอย่างทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการของมาสโลว์มีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (The Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน หรือความต้องการในปัจจุบันที่มีความจำเป็นและสำคัญที่สุดเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร เพศ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นความต้องการที่เป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีนี้ซึ่งเราเรียกว่า แรงขับทางกายภาพ และความต้องการทางกายภาพนี้จะเป็นความต้องการที่มีความรุนแรง หรือมีพลังมากที่สุดในการบรรเทา ความต้องการทั้งหมด เช่น เมื่อขาดอาหารก็ยอมจะมีความหิวหาอาหารที่รุนแรง จึงมีความต้องการที่จะกินอาหารมากกว่าที่จะต้องการความปลอดภัย ความรัก และการ ยอมรับจากสังคม และถ้าความต้องการเหล่านี้ได้รับการบำบัดแล้ว ก็ยอมจะทำให้ความต้องการเหล่านี้ไม่เกิดขึ้นอีก

2. ความต้องการความปลอดภัย (The Safety Need) เป็นความต้องการที่จะแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและความคุ้มครองจากผู้อื่น เมื่อความต้องการทางกายภาพได้รับการตอบสนองแล้วก็就会有ความต้องการใหม่เกิดขึ้นอีก นั่นก็คือ ความปลอดภัยในลำดับที่สองซึ่งเป็นความต้องการที่มีความสำคัญต่อจากความต้องการทางกาย และในบางครั้งก็อาจจะเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กันก็ได้ เช่น ในขณะที่กำลังหิวหาอาหารมาก ๆ คนก็จะนึกถึงความปลอดภัยไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ จะไม่รับประทานอาหารที่ไม่แน่ใจว่าจะสะอาด และมีความปลอดภัยเพียงพอ ดังนั้นเมื่อคนได้รับประทานอาหารอิ่มแล้ว หรือได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่รู้สึกริหิว และเมื่อคนได้อยู่ในสถานที่ปลอดภัยแล้วก็จะไม่รู้สึกริหิวว่ามีอันตรายและเกิดความสบายใจ แต่ก็จะมีความต้องการในด้านอื่นอีกต่อไป

ความต้องการความปลอดภัยของคนนี้จะมีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพของความเป็นอยู่ในแต่ละท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งในบางแห่งอาจจะทำให้ความต้องการความปลอดภัยของคนอยู่ในระดับที่รุนแรงกว่า เช่น การที่ต้องเผชิญกับภัยอันตรายต่าง ๆ ของคนที่อาศัยอยู่ในป่าเขาหรือในท้องถิ่นทุรกันดาร ส่วนคนที่อยู่ในเมืองซึ่งเป็นสังคมที่ได้จัดการในเรื่องของความปลอดภัยไว้พร้อม ก็จะมีความปลอดภัยจากสัตว์ป่าทุกชนิด จากภาวะอุณหภูมิของอากาศที่รุนแรง และความป่าเถื่อนในด้านต่าง ๆ สำหรับในปัจจุบันคนในเมืองจะมีความต้องการความปลอดภัยในด้านทรัพย์สิน การเจ็บป่วย ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย และต้องการประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่ดีและมีความปลอดภัยเป็นต้น

3. ความต้องการในด้านความรักหรือความต้องการทางสังคม (The Love Belonging or Social Needs) ความรักในที่นี้ไม่ใช่ความรักระหว่างเพศ แต่เป็นความรักที่มีความต้องการความผูกพัน เป็นความพอใจที่จะให้และรับความรักจากผู้อื่น หรือมีความต้องการให้สังคมยอมรับนับถือ ความต้องการชนิดนี้จะเห็นได้จากการมีความรู้สึกว่าเหวของคนที่เมื่อขาดเพื่อน ขาดญาติมิตรขาดผู้เป็นที่รัก ขาดการสังคมติดต่อกับผู้อื่น หรือสังคมไม่ยอมรับ และจากการศึกษาทางจิตวิทยาคลินิก พบว่า คนที่ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ และผู้ที่มีอาการป่วยทางจิตอย่างรุนแรงก็มักจะมีสาเหตุพื้นฐานมาจากการขาดความต้องการในด้านความรักนี้เอง คนที่อยู่ในสังคมย่อมต้องการมีทั้งคนที่ตนรักใคร่ชอบพอ และต้องการที่จะให้ผู้อื่นหรือสังคมชอบพอรักใคร่ด้วยเช่นกัน

ดังนั้น ความต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือสังคม จะต้องมีการทำงานร่วมกัน และต้องการมีส่วนร่วมในกลุ่มโดยให้กลุ่มยอมรับตนเองได้ และตนเองสามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มได้ด้วย ตัวอย่างของกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มครอบครัว กลุ่มสังคม กลุ่มญาติมิตร และกลุ่มในการทำงาน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (The Self-esteem Needs) เป็นความต้องการให้ผู้อื่นยกย่องให้เกียรติ และให้ความสำคัญของตนเป็นความปรารถนาของบุคคล ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นได้เป็นอันมากเพื่อให้บุคคลอื่น ยกย่องตนเอง เช่น การแสดงตนเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำชาวบ้านร่วมทั้งการแสดงตนเองเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับว่าเป็นเจ้าพ่อโดยการใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย หรือนำเงินไปซื้อเสียงเพื่อตนเองได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนหรือเป็นผู้นำในระดับต่าง ๆ การที่ตนเองมีคุณสมบัติอะไร พอจะให้คนอื่นยอมรับนับถือ นั่น จะต้องสร้างบารมีมาเป็นเวลานานพอสมควรจึงจะได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น และตนเองก็ต้องให้ความสำคัญกับคนอื่นไปพร้อมกันด้วย โดยจะส่งผลให้ตนเองเขาไปสู่การสร้างสมความสำเร็จ ความสามารถ ความเหมาะสม และความเชื่อมั่นที่จะเผชิญกับโลกโดยอิสระตามลำพังให้แก่ตนเองได้

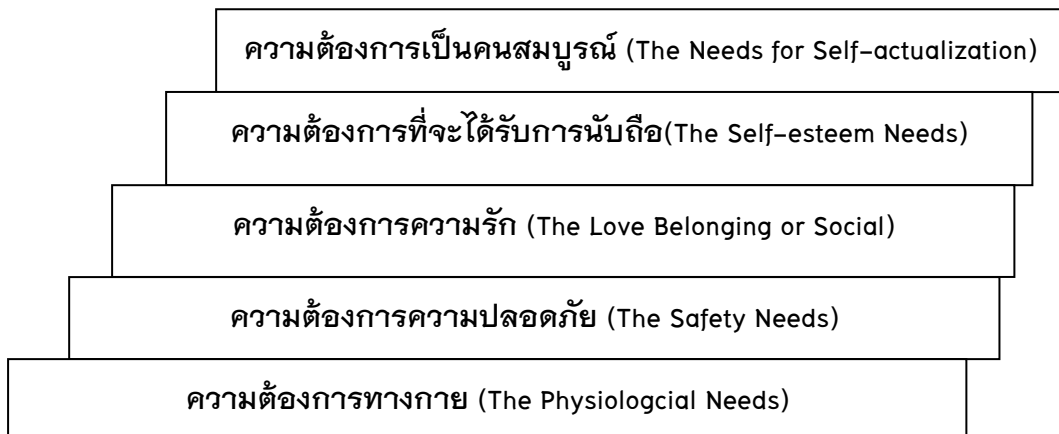
ดังนั้น ในเมื่อความต้องการที่จะได้รับการนับถือยกย่องจากผู้อื่นจนเป็นที่พอใจแล้วก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม มีพลัง มีสมรรถภาพ มีความสมคูลที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีประโยชน์ มีความสำคัญต่อสังคมนวมทั้งประเทศชาติ และก็จะนำไปสู่ความมีชีวิตที่สมบูรณ์หรือความสำเร็จในขั้นต่อ ๆ ไป

5. ความต้องการเป็นคนที่สมบูรณ์หรือความสำเร็จอย่างแท้จริง (The Needs for Self-actualization) เป็นความต้องการที่จะบรรลุถึงความต้องการของตนอย่างแท้จริง

ซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดของบุคคลที่จะต้องพยายามกระทำการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความสามารถของตนเอง เป็นความต้องการความสำเร็จในชีวิต และเป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบหรือต้องการที่จะเป็นมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับพลังหรือความสามารถของตนเองมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ อยากรู้อย่างอื่นเท่าที่ความพยายามและโอกาสจะอำนวยให้

ดังนั้น ความต้องการดังกล่าวนี้ไม่ใช่ว่าจะเกิดขึ้นได้ง่ายนัก จะต้องอาศัยความพอใจของบุคคลในความต้องการเบื้องต้นก่อนหน้านี้นี้เป็นลำดับ คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะได้รับการนับถือจากผู้อื่น แล้วจึงเกิดความต้องการเป็นคนที่มีสมบูรณ์หรือความสำเร็จอย่างแท้จริง และก็สามารถรู้ความจริงที่เกี่ยวกับตนเองขึ้นได้

ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการของมาสโลว์ ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นความต้องการที่อยู่ในจิตใต้สำนึก กล่าวคือ คนมักจะไม่รู้ตนเองว่าเกิดความต้องการขั้นนั้น ๆ ขึ้นเมื่อใด เช่น ไม่มีใครที่จะรู้หรือสำนึกตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่าในวันหนึ่ง ๆ ในขณะนั้น ๆ คน มีความต้องการทางกาย ความปลอดภัย ความรัก ความนับถือ และความ เป็นคนที่สมบูรณ์เกิดขึ้นแล้ว นอกจากจะมี กลวิธีที่เหมาะสมหรือในตัวบุคคลที่ช่างคิด จึงจะทำให้รู้ได้เพราะความต้องการเหล่านี้จะเริ่มต้นจากความต้องการทางด้านร่างกายใน ลำดับล่างสุดก่อนจนถึงลำดับบนสุดและเมื่อไหร่บุคคลได้รับความพอใจในแต่ละขั้นตอน แล้ว ก็เกิดความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้นไปอีก ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นแห่งความ ต้องการของมนุษย์ โดยจะถูกเปิดเผยออกมาทีละขั้น สิ่งที่สำคัญมากในเรื่องแรงจูงใจก็คือ มนุษย์มีความต้องการที่หลากหลายมาก และมนุษย์มีความต้องการที่ไม่สิ้นสุดตราบใดที่ยัง มีชีวิตอยู่ ดังนั้นในทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการทั้ง 5 ขั้นตอนนี้อาจจะมีความสัมพันธ์ใน แต่ละขั้น ทั้งหมดติดต่อกันเป็นลำดับ หรืออาจจะไม่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนเลย ก็ได้ กล่าวคือ เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงเกิด ความต้องการอย่างอื่นอีกต่อไป ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการ 5 ขั้นตอน

ที่มา : อุดลย์ ทองจำรูญ (2556, หน้า 15)

ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการของมาสโลว์นี้มีประโยชน์ในแง่ที่จะช่วยแนะแนวทางให้กับฝ่ายบริหารในองค์การว่า ควรจะใช้วิธีการจูงใจแบบไหนต่อคนงาน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการลำดับขั้นต่าง ๆ ของคนงานเหล่านั้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีของมาสโลว์ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อยู่หลายประการ เช่น ลำดับขั้นแห่งความต้องการของมาสโลว์ มีจริงหรือไม่เป็นไปไม่ได้หรือที่ความต้องการหลายประการจะได้รับการตอบสนองโดยพฤติกรรมเพียงครั้งเดียว และเป็นไปไม่ได้หรือที่คนงานหลายคนจะมีความต้องการเหมือนกันหมด นอกจากนี้แล้วในทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการก็ยังถูกโจมตีว่าเป็นทฤษฎีที่ขาดข้อมูลมารองรับและนำไปใช้ทดสอบกับกรณีเฉพาะเรื่องได้ยากอีกด้วย กล่าวโดยสรุป ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ทั้ง 5 ขั้นตอน อาจสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการในขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ได้แก่

- 1.1 ความต้องการแก้ความหิวและความกระหาย
- 1.2 ความต้องการการพักผ่อน
- 1.3 ความต้องการทางเพศ
- 1.4 ความต้องการในปัจจุบัน
- 1.5 ความต้องการขจัดความเจ็บปวดและความไม่ปกติสุขทางกายภาพ

อื่น ๆ

2. ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและการได้รับการคุ้มครองจากบุคคลอื่น ได้แก่
 - 2.1 ต้องการความปลอดภัยต่าง ๆ
 - 2.2 ต้องการความคุ้มครอง
 - 2.3 ต้องการความเป็นอิสระจากอันตรายต่าง ๆ
 - 2.4 ต้องการการคาดคะเนเพื่ออนาคตตนเองได้
 3. ความต้องการความรักหรือความต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมและการเข้ากลุ่มหรือเข้าพวกได้ ได้แก่
 - 3.1 ต้องการเพื่อน
 - 3.2 ต้องการคบหาสมาคมกับคนอื่น
 - 3.3 ต้องการมีครอบครัว
 - 3.4 ต้องการแสดงตนต่อกลุ่ม
 - 3.5 ต้องการมีส่วนร่วมสัมพันธ์ในเพศตรงข้าม
 4. ความต้องการที่จะได้รับการนับถือหรือได้รับการยกย่องจากผู้อื่นโดยการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติและให้ความสำคัญแก่ตนเอง ได้แก่
 - 4.1 ต้องการได้รับการสัมมาคารวะ
 - 4.2 ต้องการที่จะได้รับการยอมรับ
 - 4.3 ต้องการความมั่นใจในตนเอง
 - 4.4 ต้องการแสดงให้เห็นคุณค่า
 - 4.5 ต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น
 5. ความต้องการเป็นคนที่สมบูรณ์หรือความต้องการความสำเร็จอย่างแท้จริงซึ่งเป็นการบรรลุเป้าหมายสูงสุดในชีวิต ได้แก่
 - 5.1 ต้องการบรรลุเป้าหมายตามความสามารถของตน
 - 5.2 ต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถของตน
 - 5.3 ต้องการกระทำในสิ่งที่เหมาะสมและดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
- มองเห็นได้ว่าทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow's Hierarchy Theory) มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการบริหารงานภายในองค์การเป็นอย่างมาก แต่โดยสรุปแล้วทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการของมาสโลว์ ในการศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์ในแง่ที่จะช่วยแนะแนวทางให้กับคณะผู้บริหารในการพิจารณาเลือกใช้วิธีการจูง

ใจบุคลากรภายในองค์การ เพื่อให้บุคคลถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะสนองตอบต่อความต้องการเฉพาะ เช่น ความสำคัญของงาน ความท้าทายของงาน ความเจริญในหน้าที่การงาน และความรับผิดชอบในงาน เป็นต้น

ทฤษฎีความคาดหวังในการจูงใจ

Vroom (อ้างถึงใน อุดุลย์ ทองจำรุณ, 2556, หน้า 17) ได้เสนอเรื่องการจูงใจว่าเป็นผลของความมากน้อยของบุคคลที่มีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการคาดคะเนของบุคคลนั้นต่อความน่าจะเป็นของการกระทำที่จะนำไปสู่สิ่งนั้น ดังนั้นรูปแบบของการจูงใจตามทฤษฎีนี้ จึงประกอบด้วยความพอใจ (Valence) และความคาดหวัง (Expectancy) ซึ่งเป็นตัวที่ทำให้เกิดการจูงใจและผลลัพธ์ (Outcome)

ความพอใจ (Valence) หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่มีผลลัพธ์อย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับ ผลลัพธ์อีกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นภายในตัวของบุคคลแต่ละคนซึ่งถูกกำหนดด้วยประสบการณ์

ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความเชื่อว่าการกระทำที่แสดงออกนั้นจะทำให้ได้ผลลัพธ์เป็นพิเศษ ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ผลที่เกิดจากการกระทำที่ได้รับ การกระตุ้นและแรงจูงใจการใช้ทฤษฎีนี้ในการจูงใจบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ทฤษฎีของ Vroom และการปฏิบัติงาน (The Vroom theory and practice) สิ่งที่น่าสนใจของทฤษฎีนี้ก็คือ การระลึกถึงความสำคัญของความต้องการเฉพาะบุคคลและการจูงใจโดยหลีกเลี่ยง ลักษณะของทฤษฎี Maslow และ Herzberg ให้เหมาะสมและมีความเข้ากันกับวัตถุประสงค์ แต่ละบุคคลจะมีเป้าหมายส่วนตัวที่แตกต่างจากเป้าหมายขององค์การ แต่สามารถเข้ากันได้ นอกจากนี้ทฤษฎีของ Vroom ยังสอดคล้องกับหลักการจัดการโดยวัตถุประสงค์ MBO

สรุปความหมายดังกล่าวได้ว่า บุคลากรจะมีความกระตือรือร้นใน การทำงาน หรือมีความต้องการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคลากรจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านความพอใจ และด้านความคาดหวัง ซึ่งเป็นตัวที่ทำให้เกิดการจูงใจและผลลัพธ์

ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Davis C. McClelland เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เสนอแนวคิดที่ว่า คนเราจะมีความต้องการพื้นฐานอยู่ 3 ประการ หรือเรียกว่า Three needs theory หรือทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเดวิด แมคเคลแลนด (McClelland's Achievement Motivation Theory) ซึ่งประกอบด้วย (McClelland's Achievement Motivation Theory, 1961, pp. 100–101 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559, หน้า 194–195)

1. ความต้องการทางด้านอำนาจ (Needs for power)

มนุษย์มีความปรารถนาอยากจะมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น มีความต้องการที่จะควบคุมชี้นำผู้อื่น บังคับบัญชาและสั่งงานคนอื่นให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนเอง แต่ก่อนที่จะทำเช่นนั้นได้ เขาจะต้องมีอำนาจและมีตำแหน่งหน้าที่สูง ๆ ดังนั้น จึงทำให้คนเกิดความสนใจในการแสวงหาอำนาจ เพื่อจะได้มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ในการบริหารองค์การจะเปิดโอกาสให้พนักงานเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และสามารถเลื่อนตำแหน่งไปจนถึงผู้บริหารระดับสูงได้ พนักงานจึงพยายามแข่งขันกันเพื่อที่จะได้ตำแหน่งและอำนาจ ความต้องการด้านอำนาจอาจมีทั้งผลดีและผลเสีย ถ้าความต้องการอำนาจเพื่อที่จะใช้ให้การทำงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์การก็ถือว่าเป็นผลดี แต่ถ้าการใช้อำนาจเพื่อตอบสนองความต้องการด้านผลประโยชน์ส่วนตัวจะเกิดผลเสียต่อองค์การมากกว่า

2. ความต้องการทางสังคม (Need for Affiliation)

เป็นความต้องการอยากจะมี ความผูกพันกับบุคคลอื่น ต้องการอยากจะมีเพื่อน มีสังคม ต้องการเป็นที่รักของผู้อื่น ดังนั้น บุคคลจะแสวงหามิตรภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น บุคคลดังกล่าวจะถูกจูงใจให้ทำงานเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร งานด้านประชาสัมพันธ์ เพราะเขาจะได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพราะบุคคลเหล่านี้จะไม่ชอบทำงานตามลำพังเพียงคนเดียว

3. ความต้องการทางด้านความสำเร็จ (Need for Achievement)

เป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ บุคคลกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับความสำเร็จของงานเป็นอย่างมากและจะมีลักษณะดังนี้

3.1 เป็นผู้ที่ชอบทำงานเป็นอิสระ และมีความรับผิดชอบสูง

3.2 มีการกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะสามารถไปให้ถึงซึ่งเป้าหมายนั้น

3.3 เน้นเรื่องของการบรรลุเป้าหมาย

3.4 มีความต้องการข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงานที่ได้ทำไปแล้ว

3.5 มีความเต็มใจที่จะทำงานหนักและมีความพยายามสูง

3.6 แสวงหาความท้าทายและกล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล

ความต้องการทั้ง 3 ด้าน ตามทฤษฎีความต้องการของ David C. McClelland พบว่า ทุกคนมีความต้องการแต่อาจจะมีความต้องการที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละบุคคล เช่น คนที่มีความต้องการทางด้านความสำเร็จสูง จะมีความต้องการทางด้านสังคมต่ำ สำหรับคนที่มีความต้องการทางด้านสังคมสูงก็มักจะมีความต้องการทางด้านความสำเร็จต่ำ

ความต้องการด้านอำนาจ (Need for power)

1. ต้องการบังคับบัญชาผู้อื่น
2. ต้องการสั่งงานคนอื่น
3. ต้องการชักนำบุคคลอื่น
4. ต้องการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น
5. ต้องการมีตำแหน่งหน้าที่เหนือคนอื่น
6. ต้องการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น

ความต้องการทางสังคม (Need for Affiliation)

1. มีความต้องการผูกพันกับบุคคลอื่น
2. ต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น
3. ต้องการมิตรภาพ
4. ต้องการมีส่วนร่วมในสังคม
5. ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ความต้องการทางด้านความสำเร็จ (Need for Achievement)

1. มีความรับผิดชอบในการทำงานสูง
2. ทำงานประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่น
3. มีความท้าทายและกล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
4. มีความพยายามสูงและเต็มใจที่จะทำงานหนัก
5. มีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างเหมาะสมชัดเจน
6. ให้ความสำคัญในเรื่องเป้าหมายของงาน

สรุป ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเดวิดแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) (McClelland, 1961, pp. 100–101) เป็นนักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลของการศึกษาสรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for achievement: nAch) เป็นแรงขับเพื่อจะทำให้งานที่กระทำประสบผลสำเร็จมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน 2) ความต้องการความรักและความผูกพัน (Need for affiliation: nAff) เป็นความปรารถนา ที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพอันอบอุ่นเพื่อเป็นมิตรกับผู้อื่น คล้ายกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์ (Maslow) และ 3) ความต้องการอำนาจ (Need for power: nPow) เป็นความต้องการที่จะให้คนอื่นมีความประพุดติหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการหรือต้องการจะมีอำนาจในการบังคับบัญชาและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

โดยในการศึกษาปัจจัยจูงใจจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ เดวิด แมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) (1961, pp. 100–101) อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559, หน้า 194–196) มาประยุกต์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยปัจจัยจูงใจจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

- 1) ด้านผลสำเร็จ
- 2) ด้านความผูกพัน และ
- 3) ด้านการแสดงผล

บริบทอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

หนองบัว เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครพนม ซึ่งมีชาวไทญ้ออาศัยเป็นจำนวนมาก เช่นที่ ตำบลนาหว้า เป็นต้น สถานที่สำคัญคือวัดธาตุประสิทธิ์และลำน้ำอูน ในอดีตมีการกล่าวว่าอำเภอนี้มีความทุรกันดาร และเนื่องจากในบริเวณอำเภอหนองบัว มีต้นหว้าจำนวนมาก ชาวบ้านจึงนำชื่อต้นหว้า มาตั้งเป็นชื่อ "อำเภอหนองบัว"

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอหนองบัวตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภออากาศอำนวย (จังหวัดสกลนคร) และอำเภอศรีสงคราม
2. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอศรีสงครามและอำเภอโพนสวรรค์

3. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกุสุมาลย์และอำเภอเมืองสกลนคร (จังหวัดสกลนคร)

4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพรรณานิคมและอำเภออากาศอำนวย (จังหวัดสกลนคร)

พื้นที่

288.265 ตารางกิโลเมตร

ประชากร

52,008 คน

การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอนาหว้าแบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น 6 ตำบล 68 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลนาหว้า	จำนวน 15 หมู่บ้าน
2. ตำบลนางัว	จำนวน 13 หมู่บ้าน
3. ตำบลบ้านเสียว	จำนวน 10 หมู่บ้าน
4. ตำบลนาคุณใหญ่	จำนวน 7 หมู่บ้าน
5. ตำบลเหล่าพัฒนา	จำนวน 15 หมู่บ้าน
6. ตำบลท่าเรือ	จำนวน 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอนาหว้าประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลนาหว้า ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลนาหว้าและบางส่วนของตำบลนางัว
2. เทศบาลตำบลท่าเรือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเรือทั้งตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาหว้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหว้า (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาหว้า)
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนางัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนางัว (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลนาหว้า)
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสียว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเสียวทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลนาคุณใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาคุณใหญ่ทั้งตำบล

7. องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพัฒนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเหล่าพัฒนา
ทั้งตำบล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วัลย์รักษ์ บุญภา (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย กระบวนการสร้างจิตอาสา คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กระบวนการสร้างจิตอาสา เป็นการทำความเข้าใจโดยการสื่อสารบอกเล่า ประชาสัมพันธ์ การปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนแนวทางการพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสา ประกอบด้วย การสร้างจิตสำนึกเรื่องการทำงานเพื่อส่วนรวมให้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยให้ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต การให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติให้เป็นแบบอย่างของสังคม และให้โอกาสบุคคลที่มีจิตอาสาทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนสร้างระบบกลไกที่เน้นเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยท้องถิ่น/เทศบาลเป็นแบบอย่างไม่ใช้เงินเป็นตัวนำในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

กรรณิกา มาโน (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความหมายจิตอาสาและความหมายในชีวิตของผู้ที่ทำกิจกรรมจิตอาสา ผลการวิจัย พบว่าการทำกิจกรรมจิตอาสาก่อให้เกิดความสุขใจจากการได้เป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการก้าวพ้นจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่การเห็นแก่ส่วนรวม ด้วยการให้ผู้อื่น อีกด้านหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่ทำลงไปมีคุณค่า และส่งผลให้ผู้อื่นข้อมูลรู้สึกว่าคุณค่าเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ในแง่ของการเข้าใจความหมายของชีวิตในมุมมองการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งผู้ที่ทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ และผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เป็นประสบการณ์ที่ได้รับทั้งแง่บวกและลบได้กล่อมเกลาคู่ให้ข้อมูลเกิดการตระหนักรู้ถึงการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การเปิดใจที่จะยอมรับความต่าง ทั้งในแง่ของวิถีชีวิตและความคิด ซึ่งการมองเห็นผู้อื่นมากขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ ส่งผลให้ผู้อื่นให้ข้อมูลเกิดความเข้าใจมากขึ้นถึงการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในโลกของความจริง มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับคนรอบข้างในมุมมองของการอยู่ร่วมกัน

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการขัด
 เกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอ
 พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านในชุมชนได้ให้ความหมาย
 จิตอาสา คือ การกระทำด้วยใจจริง ช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้
 เท่าที่ตนทำได้ อย่างไม่อยู่เฉย เพื่อที่จะนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งด้วยการที่เป็นผู้ให้
 มากกว่าผู้รับ และในด้านองค์ประกอบ/คุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา คือ เป็นผู้ที่พร้อมจะ
 เสียสละเพื่อส่วนรวมทั้งร่างกาย แรงใจ รวมทั้งด้านเวลา และเป็นผู้ที่มีความเมตตา มีความ
 ซื่อสัตย์ โดยประพฤติตนเป็นบุคคลตัวอย่างให้กับผู้อื่นด้วยการยึดคุณธรรม จริยธรรม
 พร้อมกับความขยัน อดทน และเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย เป็นที่ปรึกษาให้
 ผู้อื่นได้ ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนให้กับผู้อื่นและมีภาวะความเป็นผู้นำและมี
 ความกระตือรือร้น สำหรับผลการเปรียบเทียบการขัดเกลากฎทางสังคมระหว่างสถาบัน
 ครอบครัว ศาสนา และโรงเรียน พบว่า วิธีการที่ทุกสถาบันใช้มากที่สุด คือ การอบรม/สั่ง
 สอนด้วยวาจา และวิธีการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง รวมถึงวิธีการลงโทษทั้งวาจาและตีด้วย
 ไม่เรียว

มณฑลสี เนื้อทอง (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การหล่อหลอม
 จิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลากฎทางสังคมในครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า การหล่อ
 หลอมจิตอาสาดำเนินผ่านองค์ประกอบสำคัญของการอบรมขัดเกลากฎทางสังคมใน
 ครอบครัว 3 ส่วน ได้แก่ 1) การตระหนักและเข้าใจคุณค่าของจิตอาสาเพื่อถ่ายทอดแก่บุตร
 ผ่านการเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของชีวิต การเข้าใจคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม และ
 การให้คุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น 2) การให้โอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วย
 ตนเองในครอบครัว ผ่านแบบอย่างการดำเนินชีวิตของบิดามารดา การให้อิสระและเปิด
 โอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการเลือกและสนับสนุนให้อยู่ในบรรยากาศหรือ
 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่เป็น
 ประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การมี
 ส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมต่าง ๆ

สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
 พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า
 แรงจูงใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับ
 พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับผู้สูงอายุที่มี

เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ อาชีพหลังเกษียณสถานภาพการเงิน และลักษณะที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมจิตอาสาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังสนา อัครพิศาล และคณะ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่าการสนับสนุนจากครอบครัว การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น และการส่งเสริมจากสถาบันมีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสามากที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมบางประการที่มีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษา พบว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมสถาบันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจิตอาสาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่รับ .01 มากกว่าด้านอื่น ๆ จากการศึกษาเหตุผลที่นักศึกษาคิดว่าทำให้ตนเองเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา คือ เป็นการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาคือ มีความสุขและพึงพอใจที่ได้ทำกิจกรรมเพื่อสังคม รู้สึกภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคม

ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลวิจัยพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมเท่ากับ 3.50 อยู่ในระดับสูง ปัจจัยทางจิต ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนและแรงจูงใจอาสา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การมีตัวแบบด้านจิตอาสา และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การรับรู้ความสามารถของตน แรงจูงใจอาสา การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจิตอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กิตติพล แต่งผิว (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะและระดับจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์และการอบรมด้านการอนุรักษ์ และ ปัจจัยเกี่ยวกับจิตอาสา ด้านการขัดเกลาทางสังคม ผ่านสถาบันการศึกษา สถาบัน ครอบครัว และสถาบันศาสนา ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบ สัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มที่ทำกิจกรรมอนุรักษ์ ต่าง ๆ ในพื้นที่ รวม 10 คน และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 98 ครีวเรือน ของชุมชนตำบลมะขาม

พบว่า จิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของ ชุมชนตำบลมะขามอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 โดยมีลักษณะจิตอาสาด้านจิตสำนึก สาธารณะเป็นอันดับ 1 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.02 และจิตอาสาด้านการเสียสละต่อสังคม เป็น อันดับ 2 ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 ปัจจัยด้านอาชีพ การขัดเกลาทางสังคมผ่าน สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ของประชาชน มีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง และคณะ (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา เชิงบูรณาการ ระหว่างท้องถิ่น ศาสนา และมหาวิทยาลัย โดยใช้กระบวนการของโครงการคุณธรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.79) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการ มุ่งมั่นพัฒนาสังคม (ค่าเฉลี่ย=3.79) รองลงมาคือด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการเสียสละ ต่อสังคม มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย=3.77) 2) ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรม จิตอาสาของนักศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านทัศนคติต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.76) ตัวแปรด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตนของ นักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.71) ตัวแปรด้านลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนของ นักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.64) ตัวแปรด้านการสนับสนุนจากครอบครัวของ นักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.97) ตัวแปรด้านการสนับสนุนจากครอบครัวของ นักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.50) ตัวแปรด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารของ

นักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.50) 3) นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมเป็นผู้มีแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่า มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูงกว่า และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม 4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดในการพยากรณ์พฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษามี 5 ปัจจัย ได้แก่ทัศนคติต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ การรับรู้ความสามารถแห่งตน การสนับสนุนจากครอบครัว และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดยปัจจัยทั้งหมดให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.81 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาได้ร้อยละ 64.5 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาได้แก่ทัศนคติต่อพฤติกรรมจิตอาสา ซึ่งทำนายได้ร้อยละ 55.30 และ 5) จากการสัมภาษณ์นักศึกษากว่า 15 รายโดยวิธีการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball technique) พบว่า (1) นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม ให้ข้อมูลว่า หลังจากที่ได้รับจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม ตนเองมีแนวโน้มของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และการมุ่งมั่นพัฒนา ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาต้องการช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้นมีการตัดสินใจที่จะช่วย ผู้อื่นง่ายขึ้น ทำให้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น ได้แ่งมุมมองในการใช้ชีวิตมากขึ้น ตลอดจนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 2) นักศึกษามีแนวโน้มที่จะทำกิจกรรมด้านจิตอาสาในหลาย ๆ กิจกรรม เช่น การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น การซ่อมแซมอุปกรณ์การเรียนในโรงเรียน การทำงานกั๊กย การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การทาสีโรงเรียน การช่วยสอนหนังสือเด็ก การมอบเครื่องนุ่งห่มกันหนาวกับหมู่บ้านที่ห่างไกลหรือโรงเรียนที่ขาดแคลน เป็นต้น สาเหตุเนื่องมาจากตนเองได้ทำโครงการคุณธรรมในครั้งนี้ และเห็นแบบอย่างจากเพื่อนทำโครงการคุณธรรมแล้วอยากทำบ้าง การเห็นแบบอย่างจากพ่อแม่ ครูอาจารย์ในสถานศึกษารวมถึงการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ

ธัญศญา ธรรมิสกุล (2557, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนศึกษา ได้ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสาธรรมะด้านอาคารและสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาธรรมะ ด้านการให้บริการห้องเรียนพิเศษ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิต
 สาธารณะด้านพฤติกรรมครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มี
 ต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านกิจกรรมนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
 มาก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านระเบียบ
 วินัยในวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผล
 ต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านอิทธิพลกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความ
 คิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของใน
 วิทยาลัย ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มี
 ผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านหน้าที่รับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความ
 คิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อปัจจัยพฤติกรรมจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิ โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านอิทธิพลกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการห้องเรียนพิเศษด้าน
 อาคาร และสถานที่ ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านระเบียบวินัยในวิทยาลัย และด้าน
 พฤติกรรมครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05

อัจฉานาถ ไชยนาพงษ์, วันัสรา เซาว์นนิยม และ บุญธรรม

กิจปริดาบรสิฐุทธิ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยจูงใจความมีจิตอาสา
 ในกิจกรรมสาธารณสุขของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี ผู้นำชุมชนควรเป็น
 ผู้ที่มีความมีจิตอาสา ซึ่งมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และพัฒนาสังคม
 ส่วนรวม ซึ่งรวมถึงกิจกรรมสาธารณสุข การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน
 ความมีจิตอาสาและวิเคราะห์ปัจจัยการจูงใจความมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณสุขของ
 ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เลือกตำบลที่มีผู้นำชุมชน
 แบบเป็นทางการครบ 7 ตำบล อำเภอละ 1 ตำบล ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชนแบบ
 เป็นทางการในจังหวัดชลบุรี จำนวน 355 คน เก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามทาง
 ไปรษณีย์ให้ตอบด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน
 ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนดำรงตำแหน่งสมาชิก อบต. ร้อยละ 55.50 เป็นเพศชายร้อย
 ละ 53.8 มีอายุเฉลี่ย 43 ปี และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 49.60 ด้านการจูง
 ใจพบคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบ ร้อยละ 79.5 ของคะแนนเต็ม ผู้นำชุมชนมีคะแนนเฉลี่ย
 ความมีจิตอาสาร้อยละ 79.5 ของคะแนนเต็ม ปัจจัยการจูงใจทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิง

เส้นตรงทางบวกกับความมีจิตอาสา และพบว่า การยอมรับนับถือ (X1) ลักษณะงานอาสา (X2) ความก้าวหน้าในงาน (X3) และความสำเร็จของงาน (X4) ร่วมกันอธิบายความมีจิตอาสาของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 52.9

ทิพาพร ม่วงไหมทอง (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจอาสา บุคลิกภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในอาสาสมัครคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติงานในปีพ.ศ. 2558 จำนวน 266 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึง เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 5 ส่วน ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป แบบสอบถามด้านการปฏิบัติงาน แบบวัดลักษณะแรงจูงใจอาสาแบบวัดบุคลิกภาพ และแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของโรเซนเบิร์ก ฉบับปรับปรุงวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับแรงจูงใจอาสาอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 72.6) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจอาสาด้านการให้คุณค่าสูงที่สุดและแรงจูงใจอาสาด้านหน้าที่การงานต่ำที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบแสดงออก-มั่นคง (ร้อยละ 59.3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อาชีพ บุคลิกภาพ Scale-E ประเภทบุคลิกภาพ และความภาคภูมิใจในตนเอง โดยบุคลิกภาพ Scale-E มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับแรงจูงใจอาสา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยที่สามารถทำนายระดับแรงจูงใจอาสาได้คือ บุคลิกภาพ Scale-E อาชีพรับจ้าง เพศชาย และความภาคภูมิใจในตนเอง โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 8.5

อาสาสมัครคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจอาสาด้านการให้คุณค่า และมีบุคลิกภาพแบบแสดงออก-มั่นคง โดยปัจจัย บุคลิกภาพ Scale-E อาชีพรับจ้าง เพศชาย และความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถทำนายระดับแรงจูงใจอาสา ได้ร้อยละ 8.5

ชรธรณปพร หงส์ทอง (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี

โดยศึกษากลุ่มจิตอาสาเฉพาะกิจจำนวน 300 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม โดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแม็คเคลแลนด์ (McHClelland, 1961) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มจิตอาสาเฉพาะกิจจำนวน 300 คนนั้น มีเพศหญิงจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.33 การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดคือร้อยละ 27 และมีอาชีพรับจ้างมากที่สุดคือร้อยละ 32.33 นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจมีค่าเฉลี่ยทางสถิติดังนี้ แรงจูงใจด้านผลสำเร็จ (Achievement Motivation) เท่ากับ 4.86 แรงจูงใจด้านความผูกพัน (Affiliative Motivation) เท่ากับ 4.78 และแรงจูงใจด้านการแสดงพลัง (Power Motivation) เท่ากับ 4.79 และทั้ง 3 ด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยรวม 4.81 สำหรับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า จิตอาสาเฉพาะกิจจำนวน 50 คน มีความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล สร้างความรักความสามัคคี อำนวยความสะดวกให้กับทุกคน ต่างรู้สึกภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานอันมีเกียรติยิ่งโดยการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจ และต้องการแสดงพลังแห่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

ดวงเพชร สมศรี (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาเชิงพุทธ ของอาสาสมัครตำรวจชุมชน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาแนวพุทธของอาสาสมัครตำรวจชุมชน มีระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย นำเสนอโดยการเขียนความเรียง ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาแนวพุทธของอาสาสมัครตำรวจชุมชนในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี ได้แก่ การนำหลักพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำงานอาสาสมัครตำรวจชุมชนให้มีคุณธรรมได้ เห็นได้ว่าการให้บริการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา และนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงานในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน ทำให้สังคมมีความสงบสุขร่มเย็น

งานวิจัยต่างประเทศ

Bryant (2004, p. 2831-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับจิตสำนึกทางสังคมอุดมคติ นิยม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูก่อนประจำการ 7 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีจิตสำนึกในการปลูกฝังหรือพัฒนางานสอนและต้องการรูปแบบหรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงานรวมทั้งเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองและปฏิบัติตามความเชื่อ

Padon-Johansen (2004, p. 1184-A) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้บทละครเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 30 คน จากอาสาสมัคร 47 คน โดยใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ผลการวิจัย พบว่า การใช้ละครรูปแบบต่าง ๆ สามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนในลักษณะของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคลื่อนไหวสู่ปฏิบัติการทางสังคมได้จริง

Akkar (2005, p. 2087-A) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของคนนิวกาสเซิล สหราชอาณาจักรอังกฤษในช่วง 10 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1990-2000 พบว่า มีการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยการเปิดให้มีพื้นที่สาธารณะ หรือเวทีสำหรับคนในชุมชนมีส่วนร่วม ทุกชั้นตอน 1) การวางแผนและการออกแบบกิจกรรม 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การจัดการ และดูแลรักษา และ 4) การใช้ส่วนต่าง ๆ ด้วยความเคารพปฏิบัติ

Champagne (2007, Abstract) ได้ศึกษารูปแบบ ของจิตสำนึกทางสังคม เกี่ยวกับความสามารถของครูพลศึกษาที่มีผลต่อเยาวชนพื้นเมือง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูพลศึกษา จำนวน 8 คน ผลการวิจัย พบว่า จิตสำนึกทางสังคมของครูพลศึกษามีความสอดคล้องกับวิธีการสอน และส่งผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อเยาวชนพื้นเมือง

Shinichi (2007, p. 3217-A) ได้ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะ และการนำความรู้เข้าไปใช้ในชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบทไทย พฤติกรรมความร่วมมือ และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นเมื่อความรู้ที่นำไปใช้ในชุมชนมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี และความ ต้องการ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความมีจิตอาสา คือ ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นลักษณะทางจิต เช่น เจตคติ ทักษะ บุคลิกภาพ การรับรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น โดยที่ทั้ง 2 ปัจจัยสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ โดยผู้วิจัยได้นำ 1) ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ เดวิด แมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) (1961, pp. 100-101 อ้างถึงใน นิติพล ภูตะโชติ, 2559, หน้า 194-196) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดปัจจัยจูงใจของประชาชน ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

1. แรงจูงใจด้านผลสำเร็จ
2. แรงจูงใจด้านความผูกพัน
3. แรงจูงใจด้านการแสดงพลัง

และนำแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสา ของ ญัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์.

(2550, หน้า 24–25) และ 3) แบบวัดด้านจิตสาธารณะของ มัณฑนาวดี เมธาพัฒนา

(2547, หน้า 85) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน

ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย

1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น
2. ด้านการเสียสละต่อสังคม
3. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 52,008 คน (ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอนาหว้า, 2562, หน้า 1)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1967 อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2551, หน้า 67) จำนวน 397 คน โดยมีวิธีการคำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

แทนค่า N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ศึกษา
 e = ค่าความคาดเคลื่อนของตัวอย่างไม่เกินร้อยละ .05
 n = จำนวนขนาดตัวอย่างที่กำหนดได้
 จะได้

$$n = \frac{52,008}{1 + 52,008 (0.05)^2}$$

$$n = 396.95$$

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่ดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ แล้วทำการจับสลากรายชื่อ ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่จนครบจำนวนตามที่กำหนด ผู้วิจัยสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตำบล	จำนวน (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลนาหว้า	10,024	76
2. ตำบลนางัว	8,124	62
3. ตำบลบ้านเสียว	8,278	63
4. ตำบลนาคุณใหญ่	9,378	72
5. ตำบลเหล่าพัฒนา	8,197	63
6. ตำบลท่าเรือ	8,007	61
รวม	52,008	397

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอนาหว้า (2562, หน้า 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุระดับปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 197) คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 197) คือ

- ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถาม

มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์เฉพาะ และงานวิจัยเกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัย เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม และข้อคำถาม

2. สร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม และ 2) ปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ และนำพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มากำหนดเป็นตัวแปรตาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหา และความถูกต้อง

4. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ กระทำโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 253–254)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ ค่า +1 หมายถึงข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน, ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนทรงคุณวุฒิ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อ จึงผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล กรรมการบริหาร
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร

4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น ตำแหน่ง กรรมการบริหาร
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร

4.4 นายทินกร ชันแก้ว นายอำเภอนาหว้า

4.5 จำเอนนิสสัน ไชยวรรณ ปลัดเทศบาลตำบลนาหว้า

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด คือ ประชาชนในเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

6. นำข้อคำถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป ค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (School of psychology university of New England, 2008 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551, หน้า 73)

โดยได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาพรวมทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.363-0.785

2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม อยู่ระหว่าง 0.396-0.785

3) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสา อยู่ระหว่าง 0.363-0.746

7. นำข้อคำถามจากแบบสอบถามตอนที่ 2-3 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ต้องมากกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ โดยมีสูตร ดังนี้ (Alpha Coefficient Method อ้างใน นพพร ธนะชัยพันธ์, 2550, หน้า 19)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อของแบบสอบถาม

s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคน

$$s^2 = \frac{n(\sum X^2) - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

- 1) แบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น .825
 - 2) แบบสอบถามปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้ค่าความเชื่อมั่น .836
 - 3) แบบสอบถามพฤติกรรมการจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตอาสา ได้ค่าความเชื่อมั่น .789
8. นำแบบสอบถามดังกล่าว ที่ผ่านการทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น มาทำการปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงนายอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน
2. ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน

2. นำแบบสอบถามที่ลกรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยแยกสถิติออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

บรรยายลักษณะของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ระดับ

1.2.1 ปัจจัยจุดใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1.2.2 พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด

นครพนม

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า

จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's test)

2.2 การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยจูงใจต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาเพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการตัวแบบได้โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจกับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีสูตรดังนี้ (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 168)

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{(N\sum x^2 - (\sum x)^2)(N\sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

- เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
 N แทน จำนวนข้อมูลของชุดที่ 1 หรือ 2
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 1
 $\sum y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 2
 $\sum xy$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนแต่ละคู่ของชุดที่ 1 และ 2
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนชุดที่ 1
 $\sum y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนนชุดที่ 2
 $(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 1 ยกกำลังสอง
 $(\sum y)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 2 ยกกำลังสอง

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1 ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ กล่าวคือ ถ้าเป็นไปในทางบวก แสดงว่าค่าตัวแปร

ทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายตามกัน ถ้าเป็นไปในทิศทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้ามหรือผกผันกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้า X เพิ่ม Y จะลด แต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่ม Y จะเพิ่ม แต่ถ้า X ลด Y จะลดด้วย
3. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
4. ค่า r เข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามมีความสัมพันธ์กันมาก
5. ถ้า r เท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่า Sig. (2-tailed) หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กันในทางตรงกันข้าม หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หลังจากนั้นจึงจะทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2553, หน้า 376-377)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91-1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71-0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01-0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

การศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร ตัวแปรหนึ่งเรียกว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent variable) แทนด้วย X อีกตัวแปรหนึ่งเรียกว่าตัวแปรตาม (Dependent variable) แทนด้วย Y เป็นการดูความสัมพันธ์ว่าถ้า ตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไปแล้วตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงด้วยหรือไม่ ซึ่งสองตัวแปรนั้นจะต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ การวิเคราะห์การถดถอยสามารถเขียนรูปแบบความสัมพันธ์ของสองตัวแปรได้ในรูปของสมการการถดถอยซึ่งสามารถพยากรณ์ค่าได้ในอนาคต หรือสามารถดูแนวโน้มของตัวแปรตามได้เมื่อเราทราบค่าตัวแปรอิสระ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557, หน้า 42)

การวิเคราะห์การถดถอยเมื่อมีตัวแปรอิสระหนึ่งตัวแปรและตัวแปรตามหนึ่งตัวแปร แต่ถ้าหากตัวแปรตามหนึ่งตัวแปรกับตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัวแปร จะเรียกว่าการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย เขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta X_i + \varepsilon_i$$

เมื่อ β_0 แทนระยะตัดแกน y (y-intercept)

β แทนความชันของเส้นถดถอย (slope)

$$\hat{Y}_i = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}X_i \quad \text{หรือจะได้ว่า}$$

$$\hat{Y}_i = b_0 + bX_i$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อันดับการวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบแบบที (t-test)
ANOVA	แทน	การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of covariance)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบแบบเอฟ (F-test)
df	แทน	ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Sum of square)
MS	แทน	ความแปรปรวน (Mean of sum of square)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
R^{2Adj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวพยากรณ์

TFAC	แทน	ผลรวมของปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
FAC ₁	แทน	ปัจจัยด้านผลสำเร็จ
FAC ₂	แทน	ปัจจัยด้านความผูกพัน
FAC ₃	แทน	ปัจจัยด้านการแสดงพลัง
TBEH	แทน	ผลรวมของพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
BEH ₁	แทน	พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น
BEH ₂	แทน	พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคม
BEH ₃	แทน	พฤติกรรมการมุ่งมั่นพัฒนา
P-Value	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ/ค่าความน่าจะเป็น
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน แยกออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ ประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยจูงใจ และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม

สำหรับรายละเอียดในแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม อันประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

(n=397)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
-ชาย	197	49.62
-หญิง	200	50.38
4. อายุ		
-ไม่เกิน 30 ปี	78	19.65
-31-40 ปี	91	22.92
-41-50 ปี	118	29.72
-51-60 ปี	96	24.18
-มากกว่า 60 ปี	14	3.53
3. การศึกษา		
-ต่ำกว่าปริญญาตรี	226	56.93
-ปริญญาตรี	155	39.04
-สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.03
4. อาชีพ		
-ค้าขาย	11	2.77
-รับจ้างทั่วไป	44	11.08
-รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	137	34.51
-ธุรกิจส่วนตัว	13	3.27
-เกษตรกร	123	30.98
-นักเรียน/นักศึกษา	36	9.07
-อาชีพอื่น ๆ	33	8.31

ตาราง 2 (ต่อ)

(n=397)		
คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ไม่เกิน 10,000 บาท	222	55.92
- 10,001-20,000 บาท	106	26.70
- 20,001-30,000 บาท	47	11.84
- มากกว่า 30,000 บาท	22	5.54
6. ตำบลที่อยู่อาศัย		
- ตำบลนาหว้า	76	19.14
- ตำบลนางิ้ว	62	15.62
- ตำบลบ้านเสียว	63	15.87
- ตำบลนาคุณใหญ่	72	18.14
- ตำบลเหล่าพัฒนา	63	15.87
- ตำบลท่าเรือ	61	15.37
รวม	397	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีจำนวน 397 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.38 เพศชาย จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.72 รองลงมาคือ มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.18 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 และมีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 56.93 รองลงมาคือ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 39.04 และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.51 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.98 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.08 นักเรียน/นักศึกษา

จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.07 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.27 และประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.92 มีรายได้ 10,001–20,000 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 มีรายได้ 20,001–30,000 บาท จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.54 อาศัยอยู่ในตำบลนาหว้ามากที่สุด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.14 ตำบลนาคุณใหญ่ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.14 ตำบลบ้านเสี้ยว จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.87 ตำบลเหล่าพัฒนา จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.87 ตำบลนาจัว จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52 และตำบลท่าเรือ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.37 ตามลำดับ

สรุป ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีจำนวน 397 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.38 มีอายุระหว่าง 41–50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.72 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.93 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.51 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.92 อาศัยอยู่ในตำบลนาหว้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.14 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขต
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัด
นครพนม รายละเอียดดังตาราง 3-6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขต
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม รายด้าน

(n=397)

ด้าน ที่	ปัจจัยจิตใจของประชาชน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ด้านผลสำเร็จ	4.17	0.51	มาก
2	ด้านความผูกพัน	4.06	0.53	มาก
3	ด้านการแสดงพลัง	4.07	0.58	มาก
รวม		4.10	0.47	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัด
นครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า
มีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลสำเร็จ
($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ ด้านการแสดงพลัง ($\bar{X}=4.07$) และด้านความผูกพัน ($\bar{X}=4.06$)
ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขต
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านผลสำเร็จ รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านรู้สึกถึงความรู้สึกสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรมจิตอาสา	4.26	0.63	มาก
2	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	4.01	0.65	มาก
3	ท่านมีแรงบันดาลใจการทำกิจกรรมจิตอาสา	4.52	0.65	มากที่สุด
4	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.08	0.74	มาก
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	3.98	0.74	มาก
รวม		4.17	0.51	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัด
นครพนม ด้านผลสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีแรงบันดาลใจการทำกิจกรรมจิตอาสา
($\bar{X}=4.52$) มีแรงจูงใจในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านรู้สึกถึงความรู้สึกสามัคคีที่เกิด
ต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X}=4.26$) มีแรงจูงใจในระดับมาก
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม
จิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X}=3.98$) มีแรงจูงใจในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของ

ประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน รายชื่อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีแรงจูงใจที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น	4.17	0.67	มาก
2	ท่านเข้าร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อต้องการผูกพันกับบุคคลอื่น	4.00	0.66	มาก
3	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น	3.77	0.91	มาก
4	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการมิตรภาพ และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม	4.29	0.65	มาก
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	4.07	0.71	มาก
รวม		4.06	0.53	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณา รายชื่อ พบว่า มีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการมิตรภาพ และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ ท่านมีแรงจูงใจที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ($\bar{X}=4.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น ($\bar{X}=3.77$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการแสดงผล รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านต้องการให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่ ต้องการ	3.65	0.97	มาก
2	ท่านได้ร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี	4.11	0.73	มาก
3	ท่านได้แสดงผลงโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรม จิตอาสา	4.20	0.71	มาก
4	ท่านได้แสดงผลงแห่งความรู้รักสามัคคีขึ้นในหมู่ คณะ	4.23	0.66	มาก
5	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการไปประยุกต์ ใช้ใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น	4.15	0.70	มาก
รวม		4.07	0.58	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยจิตใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด
นครพนม ด้านการแสดงผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณาราย
ข้อ พบว่า มีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ
ท่านได้แสดงผลงแห่งความรู้รักสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ ($\bar{X}=4.23$) รองลงมาคือ
ท่านได้แสดงผลงโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X}=4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด คือ ท่านต้องการให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ ($\bar{X}=3.65$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม รายละเอียดดังตาราง 7-10

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม รายด้าน

(n=397)

ด้าน ที่	พฤติกรรมจิตอาสา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	การช่วยเหลือผู้อื่น	4.02	0.58	มาก
2	การเสียสละต่อสังคม	3.99	0.58	มาก
3	การมุ่งมั่นพัฒนา	3.96	0.55	มาก
รวม		3.99	0.43	มาก

จากตาราง 7 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า
มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการ
ช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X}=4.02$) รองลงมาคือ ด้านการเสียสละต่อสังคม ($\bar{X}=3.99$) และด้าน
การมุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X}=3.96$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น
รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านเคยบริจาคแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น	3.96	0.70	มาก
2	ท่านเคยช่วยชุมชนคิดหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา	3.91	0.74	มาก
3	ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น	4.02	0.73	มาก
4	ท่านเคยช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรในการดำเนินชีวิตแก่บุคคลอื่นในสังคม	4.01	0.76	มาก
5	ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม	4.20	0.67	มาก
รวม		4.02	0.58	มาก

จากตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม การช่วยเหลือผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาคือ ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น ($\bar{X}=4.02$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเคยช่วยชุมชนคิดหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา ($\bar{X}=3.91$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม
รายชื่อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านเคยร่วมปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีใครมาขอร้อง	4.07	0.77	มาก
2	ท่านเคยบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ	3.97	0.82	มาก
3	ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ	4.01	0.64	มาก
4	ท่านเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนส่วนรวมหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า	3.99	0.77	มาก
5	ท่านเคยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมตามความรู้ความสามารถที่มี	3.90	0.67	มาก
รวม		3.99	0.58	มาก

จากตาราง 9 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านเคยร่วมปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีใครมาขอร้อง ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาคือ ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ($\bar{X}=4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเคยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมตามความรู้ความสามารถที่มี ($\bar{X}=3.90$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา
รายชื่อ

(n=397)

ข้อที่	ประเด็น/ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้ง เสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม	3.92	0.69	มาก
2	ท่านร่วมมือกับคนในชุมชนคิดกิจกรรมหรือ แนวทางที่เสริมสร้างให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี ต่อชุมชนและส่วนรวม	3.97	0.68	มาก
3	ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ	3.79	0.68	มาก
4	ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.05	0.63	มาก
5	ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ	4.08	0.64	มาก
รวม		3.96	0.55	มาก

จากตาราง 10 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว
จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$)
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย
มากที่สุด คือ ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ ($\bar{X}=4.08$) รองลงมาคือ
ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อ
สังคม ($\bar{X}=4.05$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนา
สังคมจนสำเร็จ ($\bar{X}=3.79$)

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภ
นาหว้า จังหวัดนครพนม อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย
ต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ รายละเอียดดังตาราง 11-25

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

พฤติกรรมจิตอาสา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})		t	Sig.
	ชาย (197 คน)	หญิง (200 คน)		
1 การช่วยเหลือผู้อื่น	4.05	3.99	1.063	.289
2 การเสียสละต่อสังคม	4.00	3.98	.344	.731
3 การมุ่งมั่นพัฒนา	3.96	3.96	.080	.936
รวม	4.00	3.97	.654	.516

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ
โดยใช้ค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความ
แตกต่างกัน

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ

พฤติกรรมจิตอาสา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	.676	4	.169	.502	.735
	ภายในกลุ่ม	132.091	392	.337		
	รวม	132.767	396			
การเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.200	4	.550	1.664	.158
	ภายในกลุ่ม	129.572	392	.331		
	รวม	131.772	396			
การมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.648	4	.662	2.193	.069
	ภายในกลุ่ม	118.363	392	.302		
	รวม	121.011	396			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.945	4	.236	1.277	.278
	ภายในกลุ่ม	72.506	392	.185		
	รวม	73.452	396			

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับ
การศึกษา

พฤติกรรมจิตอาสา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2.912	2	1.456	4.418	.013*
	ภายในกลุ่ม	129.855	394	.330		
	รวม	132.767	396			
การเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.202	2	.601	1.813	.165
	ภายในกลุ่ม	130.570	394	.331		
	รวม	131.772	396			
การมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.248	2	.624	2.053	.130
	ภายในกลุ่ม	119.763	394	.304		
	รวม	121.011	396			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.658	2	.829	4.548	.011*
	ภายในกลุ่ม	71.794	394	.182		
	รวม	73.452	396			

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับ
การศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับ
นัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วย
โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) รายละเอียด ดังตาราง 14-15

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's test)

ระดับการศึกษา	(\bar{X})	ต่ำกว่า	ปริญญาตรี	สูงกว่า
		ปริญญาตรี		ปริญญาตรี
		3.95	4.02	4.26
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.95		.07	.31*
ปริญญาตรี	4.02			.24
สูงกว่าปริญญาตรี	4.26			

จากตาราง 14 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มระดับการศึกษา ต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's test)

ระดับการศึกษา	(\bar{X})	ต่ำกว่า	ปริญญาตรี	สูงกว่า
		ปริญญาตรี		ปริญญาตรี
		3.96	4.07	4.34
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.96		.11	.38*
ปริญญาตรี	4.07			.26
สูงกว่าปริญญาตรี	4.34			

จากตาราง 15 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับ การศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe' s test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มระดับ การศึกษาต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า ปริญญาตรี มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญา ตรี

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ

พฤติกรรมจิตอาสา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	4.638	6	.773	2.353	.030*
	ภายในกลุ่ม	128.128	390	.329		
	รวม	132.767	396			
การเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	6.392	6	1.065	3.314	.003**
	ภายในกลุ่ม	125.380	390	.321		
	รวม	131.772	396			
การมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	5.739	6	.956	3.236	.004**
	ภายในกลุ่ม	115.273	390	.296		
	รวม	121.011	396			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.754	6	.792	4.499	.000***
	ภายในกลุ่ม	68.697	390	.176		
	รวม	73.452	396			

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ ประชาชนในเขตอำเภอ นาทวี จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

.05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเสียสละต่อสังคม และ 2) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) รายละเอียด ดังตาราง 17-20

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

อาชีพ	(\bar{X})	ค้าขาย	รับจ้าง	รับราชการ	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	นักเรียน	อาชีพอื่น
		3.76	4.03	4.04	3.99	4.00	3.68	4.09
ค้าขาย	3.76		.27	.28	.23	.23	.08	.33
รับจ้าง	4.03			.01	.04	.03	.35*	.05
รับราชการ	4.04				.04	.04	.36*	.05
ธุรกิจส่วนตัว	3.99					.00	.31	.09
เกษตรกร	4.00						.32*	.09
นักเรียน	3.68							.41*
อาชีพอื่น	4.09							

จากตาราง 17 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา
- 4) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

อาชีพ	(\bar{X})	ค้าขาย	รับจ้าง	รับราชการ	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	นักเรียน	อาชีพอื่น
		3.76	4.19	4.03	4.12	3.99	3.79	4.14
ค้าขาย	3.76		.43*	.27	.36	.22	.03	.38
รับจ้าง	4.19			.13	.07	.20	.40*	.04
รับราชการ	4.03				.09	.04	.24	.11
ธุรกิจส่วนตัว	4.12					.13	.33	.02
เกษตรกร	3.99						.19	.16
นักเรียน	3.79							.35*
อาชีพอื่น	4.14							

จากตาราง 18 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย

2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

อาชีพ	(\bar{X})	ค้าขาย	รับจ้าง	รับราชการ	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	นักเรียน	อาชีพอื่น
		3.85	3.99	4.05	3.95	4.02	3.60	4.08
ค้าขาย	3.85		.14	.20	.10	.16	.25	.22
รับจ้าง	3.99			.06	.04	.02	.38	.09
รับราชการ	4.05				.10	.03	.44*	.03
ธุรกิจส่วนตัว	3.95					.06	.35	.12
เกษตรกร	4.02						.41*	.06
นักเรียน	3.60							.47*
อาชีพอื่น	4.08							

จากตาราง 19 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการเสียสละต่อสังคม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการเสียสละต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

อาชีพ	(\bar{X})	ค้าขาย	รับจ้าง	รับราชการ	ธุรกิจส่วนตัว	เกษตรกร	นักเรียน	อาชีพอื่น
		3.67	3.92	4.03	3.91	3.99	3.64	4.04
ค้าขาย	3.67		.24	.36*	.23	.32	.03	.37
รับจ้าง	3.92			.12	.01	.07	.27	.12
รับราชการ	4.03				.13	.04	.39*	.01
ธุรกิจส่วนตัว	3.91					.08	.26	.13
เกษตรกร	3.99						.35*	.05
นักเรียน	3.64							.40*
อาชีพอื่น	4.04							

จากตาราง 20 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้
ต่อเดือน

พฤติกรรมจิตอาสา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	3.304	3	1.101	3.344	.019*
	ภายในกลุ่ม	129.462	393	.329		
	รวม	132.767	396			
การเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.859	3	.286	.859	.462
	ภายในกลุ่ม	130.913	393	.333		
	รวม	131.772	396			
การมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.291	3	.430	1.412	.239
	ภายในกลุ่ม	119.720	393	.305		
	รวม	121.011	396			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.574	3	.525	2.869	.036*
	ภายในกลุ่ม	71.877	393	.183		
	รวม	73.452	396			

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อ
เดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติ .05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด
นครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย
โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) รายละเอียด ดังตาราง 22-23

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' s test)

รายได้ต่อเดือน	(\bar{X})	ไม่เกิน 10,000	10,001-20,000	20,001-30,000	มากกว่า 30,000
		3.98	4.04	4.00	3.75
ไม่เกิน 10,000	3.98		.05	.02	.24
10,001-20,000	4.04			.03	.29*
20,001-30,000	4.00				.26
มากกว่า 30,000	3.75				

จากตาราง 22 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' s test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน ในระดับต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s test)

รายได้ต่อเดือน	(\bar{X})	ไม่เกิน 10,000	10,001-20,000	20,001-30,000	มากกว่า 30,000
		4.01	4.11	4.02	3.69
ไม่เกิน 10,000	4.01		.11	.02	.32
10,001-20,000	4.11			.08	.42*
20,001-30,000	4.02				.33
มากกว่า 30,000	3.69				

จากตาราง 23 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ ต่อเดือน เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' s test) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ต่อเดือนในระดับต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาท

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำบลที่อยู่
อาศัย

พฤติกรรมจิตอาสา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การช่วยเหลือผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2.044	5	.409	1.223	.298
	ภายในกลุ่ม	130.723	391	.334		
	รวม	132.767	396			
การเสียสละต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.715	5	.743	2.269	.057
	ภายในกลุ่ม	128.057	391	.328		
	รวม	131.772	396			
การมุ่งมั่นพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	2.760	5	.552	1.825	.107
	ภายในกลุ่ม	118.251	391	.302		
	รวม	121.011	396			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.713	5	.343	1.867	.099
	ภายในกลุ่ม	71.739	391	.183		
	รวม	73.452	396			

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำบลที่อยู่อาศัย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

**ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยจิตใจที่มีต่อพฤติกรรม
จิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม**

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยจิตใจที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม รายละเอียดดังตาราง 25-26

ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ใน
การศึกษา เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร
อิสระ ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการ
ตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่า ตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการ
ตัวแบบได้ โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่า Sig. (2-tailed) หากค่า Sig.
(2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กัน ในทางตรงกันข้าม
หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์
กัน หลังจากนั้นจึงจะทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยจะพิจารณาจาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (อโนทัย ศรีวานิช, 2552, หน้า 56)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91-1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71-0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31-0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01-0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์
ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตใจ กับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต
อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม รายละเอียดดังตาราง 25

ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยจูงใจกับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ตัวแปร	FAC ₁	FAC ₂	FAC ₃	TFAC	BEH ₁	BEH ₂	BEH ₃	TBEH
ค่าเฉลี่ย	4.17	4.06	4.07	4.10	4.02	3.99	3.96	3.99
FAC ₁	1	.667**	.581**	.661**	.281**	.292**	.249**	.363**
FAC ₂		1	.583**	.668**	.323**	.279**	.306**	.400**
FAC ₃			1	.651**	.277**	.261**	.251**	.348**
TFAC				1	.341**	.322**	.312**	.430**
BEH ₁					1	.167**	.171**	.596**
BEH ₂						1	.643**	.640**
BEH ₃							1	.636**
TBEH								1

จากตาราง 25 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจโดยภาพรวม (TFAC) กับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม (TBEH) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.430$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจโดยภาพรวม (TFAC) กับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม เป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ได้แก่

1. ด้านผลสำเร็จ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = .363$)
2. ด้านความผูกพัน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = .400$)
3. ด้านการแสดงพลัง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r = .348$)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ปัจจัยจูงใจโดยภาพรวม (TFAC) กับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม (TBEH) มี

ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.430$) ซึ่งไม่ส่งผลกระทบบรุนแรงในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งค่าสหสัมพันธ์ (r) ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง จึงไม่มีปัญหาเรื่องภาวะพหุสัมพันธ์รวม จึงสามารถนำไปวิเคราะห์หาการถดถอยพหุคูณได้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) อิทธิพลของปัจจัยจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม แสดงรายละเอียดดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอิทธิพลของปัจจัยจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ตัวแปร	B	Std.error	(β)	t	P-value
(Constant)	2.364	.174		13.558	.000
ด้านผลสำเร็จ	.106	.054	.126	1.956	.051
ด้านความผูกพัน	.190	.052	.236	3.667	.000*
ด้านการแสดงพลัง	.101	.044	.137	2.323	.021*

$R=433$, $R^2 = .488$, $R^{2Adj} = .482$, $F = 30.310$, $Sig = .000^{**}$

จากตารางที่ 26 พบว่า ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน ($\beta=.236$) และด้านการแสดงพลัง ($\beta=.137$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม โดยด้านความผูกพันและด้านการแสดงพลัง มีค่าความสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .433 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ = .482

โดยปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน และด้านการแสดงพลัง สามารถร่วมกันทำนายระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 48.20 ดังนั้น จึงนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 2.364 + .106(X_1) + .190(X_2) + .101(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = .126(Z_1) + .236(Z_2) + .137(Z_3)$$

**ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยจูงใจ
และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม**

การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยจูงใจ และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม รายละเอียดดังตาราง 27

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด

ผู้ตอบ / ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	จำนวนคน (n = 397)	ร้อยละ
- ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	238	59.95
- ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด	159	40.05
รวม	397	100.00

จากตาราง 27 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 397 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยจูงใจ และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จากแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.95 ส่วนที่เหลือจำนวน 159 คน เป็นผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 40.05

การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยจูงใจ และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมในพื้นที่หมู่บ้านทุกแห่ง
2. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดจิตอาสาทั้งด้านการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการ รวมถึงการจัดทำประกาศเกียรติคุณ หรือการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีจิตอาสา

ให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างยั่งยืน

3. ภาครัฐควรส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีทางสังคมผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา โดยแต่ละสถาบันควรสนับสนุนในการทำกิจกรรมจิตอาสา ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. ทุกภาคส่วนควรร่วมกันจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอรูปแบบและประสบการณ์จิตอาสา หรือจัดกิจกรรมผลงานจิตอาสา เพื่อปลูกกระแสจิตอาสาให้เกิดกับประชาชนทุกคนอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติและมีมุมมองที่ดีในการทำกิจกรรมจิตอาสา เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้ผลสรุป ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มีจำนวน 397 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.38 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.72 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.93 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.51 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.92 อาศัยอยู่ในตำบลนาหว้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.14 ตามลำดับ

2. ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลสำเร็จ ($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ ด้านการแสดงพลัง ($\bar{X}=4.07$) และด้านความผูกพัน ($\bar{X}=4.06$) โดยสามารถสรุปผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านผลสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X}=4.52$) มีแรงจูงใจในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านรู้สึกถึงความรู้รักสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่นเมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X}=4.26$) มีแรงจูงใจในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา

มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X}=3.98$) มีแรงจูงใจในระดับมาก

2.2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการมิตรภาพ และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ ท่านมีแรงจูงใจที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ($\bar{X}=4.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น ($\bar{X}=3.77$)

2.3 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านการแสดงผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีแรงจูงใจในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้แสดงผลแห่งความรู้รักสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ ($\bar{X}=4.23$) รองลงมาคือ ท่านได้แสดงผลโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X}=4.20$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านต้องการให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ ($\bar{X}=3.65$)

3. พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X}=4.02$) รองลงมาคือ ด้านการเสียสละต่อสังคม ($\bar{X}=3.99$) และด้านการมุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X}=3.96$) โดยสรุปผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มีพฤติกรรมจิตอาสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม ($\bar{X}=4.20$) รองลงมาคือ ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น ($\bar{X}=4.02$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเคยช่วยชุมชนคิดหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา

3.2 ด้านการเสียสละต่อสังคม มีพฤติกรรมจิตอาสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านเคยร่วมปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีใครมาขอรับ ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาคือ ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ($\bar{X}=4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเคยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมตามความรู้ความสามารถที่มี ($\bar{X}=3.90$)

3.3 ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา มีพฤติกรรมจิตอาสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ ($\bar{X}=4.08$ รองลงมา คือ ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\bar{X}=4.05$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ ($\bar{X}=3.79$)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

4.3 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า

4.3.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

4.3.2 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มระดับการศึกษาต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

4.4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการเสียสละต่อสังคม และ 2) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนา จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s test) พบว่า

4.4.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 4 คู่ ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา และ 4) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

4.4.2 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา

4.4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการเสียสละต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงาน/นักศึกษา 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา

4.4.4 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิตอาสา ด้านการ
มุ่งมั่นพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่ม
ตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา
- 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่าง
ที่ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา

4.5 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า พฤติกรรมจิต
อาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำการ
ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) พบว่า

4.5.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนในระดับต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิต
อาสา ในภาพรวม แตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-
20,000 บาท มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000
บาท

4.5.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนในระดับต่าง ๆ มีพฤติกรรมจิต
อาสา ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน
1 คู่ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีพฤติกรรมจิตอาสาสูงกว่า
กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

4.6 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำบลที่อยู่อาศัย พบว่า พฤติกรรมจิต
อาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ทั้งในภาพรวม และรายด้านทุก
ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

5. ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ด้านความ
ผูกพัน ($\beta=.236$) และด้านการแสดงพลัง ($\beta=.137$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของ
ประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์=.482 โดย สามารถร่วมกันทำนายระดับพฤติกรรมจิตอาสา
ของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 48.20 ส่วนปัจจัยด้าน
ผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว

จังหวัดนครพนม

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมและพัฒนาปัจจัย
 จูงใจจิตอาสา และพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
 ได้แก่

6.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมและเข้ามามีบทบาท
 สำคัญในการสร้างเครือข่ายจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง ให้
 ครอบคลุมในพื้นที่หมู่บ้านทุกแห่ง

6.2 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรสนับสนุนส่งเสริม
 ให้เกิดจิตอาสาทั้งด้านการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการ
 รวมถึงการจัดทำประกาศเกียรติคุณ หรือการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีจิตอาสา
 ให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างยั่งยืน

6.3 ภาครัฐควรส่งเสริมการขัดเกลาทางสังคมผ่านสถาบันครอบครัว
 สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา โดยแต่ละสถาบันควรสนับสนุนในการทำกิจกรรม
 จิตอาสา ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

6.4 ทุกภาคส่วนควรร่วมกันจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำเสนอรูปแบบ
 และประสบการณ์จิตอาสา หรือจัดกิจกรรมผลงานจิตอาสา เพื่อปลูกกระแสจิตอาสาให้
 เกิดกับประชาชนทุกคนอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติและมีมุมมองที่ดีในการ
 ทำกิจกรรมจิตอาสา เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า
 จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีแรงจูงใจในระดับ
 มากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลสำเร็จ ($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ
 ด้านการแสดงผล ($\bar{X}=4.07$) และด้านความผูกพัน ($\bar{X}=4.06$)

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมปพร หงษ์ทอง (2561,
 บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระ
 เพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร

รัชกาลที่ 9 พบว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจมีค่าเฉลี่ยทางสถิติดังนี้ แรงจูงใจด้านผลสำเร็จ (Achievement Motivation) เท่ากับ 4.86 แรงจูงใจด้านความผูกพัน (Affiliative Motivation) เท่ากับ 4.78 และแรงจูงใจด้านการแสดงพลัง (Power Motivation) เท่ากับ 4.79 และทั้ง 3 ด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยรวม 4.81 สำหรับผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์พบว่า จิตอาสาเฉพาะกิจจำนวน 50 คน มีความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยต้องการทำความดีถวายเป็นพระราชกุศล สร้างความรักความสามัคคี อำนาจความสะอาดให้กับทุกคน ต่างรู้สึกภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานอันมีเกียรติยิ่งโดยการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจ และต้องการแสดงพลังแห่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร ม่วงไหมทอง (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจอาสา บุคลิกภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในอาสาสมัครคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับแรงจูงใจอาสาอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 72.6)

2. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X}=4.02$) รองลงมาคือ ด้านการเสียสละต่อสังคม ($\bar{X}=3.99$) และด้านการมุ่งมั่นพัฒนา ($\bar{X}=3.96$) โดยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม รองลงมาคือ ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านเคยช่วยชุมชนคิดหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา ส่วนด้านการมุ่งมั่นพัฒนา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ รองลงมาคือ ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิระเจ้าอยู่หัว

ในหลวงรัชกาลที่ 10 โดยได้พระราชทาน “โครงการจิตอาสา เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน เพื่อสืบสานพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยประชาชนจิตอาสาที่เข้าร่วมกิจกรรม “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” จะได้รับสิ่งของพระราชทานเพื่อเป็นกำลังใจให้ทำความดีต่อไป ได้แก่ หมวกพระราชทาน ผ้าพันคอประชาชนจิตอาสา ซึ่งโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ได้ประสบความสำเร็จและขยายตัวไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างน่าปลื้มปิติของปวงชนชาวไทยทั่วประเทศ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท 0211.9/ว 6633 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2560 แจ้งการดำเนินโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งนายอำเภอทุกอำเภอในฐานะเป็นหัวหน้าจิตอาสาฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้ร่วมพลังจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เกิดความตื่นตัวในเรื่องการมีจิตอาสา จึงส่งผลให้พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในพื้นที่อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม มาลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” จำนวนทั้งสิ้น 5,520 คน เพื่อร่วมปฏิบัติหน้าที่ในโครงการ “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ที่พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และคณะ (2556, บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ($\bar{X}=3.79$) รองลงมาคือด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการเสียสละต่อสังคม มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.77$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑลสินธุ์ (2556) ที่พบว่า การหล่อหลอมจิตอาสาดำเนินผ่านองค์ประกอบสำคัญของกรอบรมชดเกลาทางสังคมในครอบครัว 3 ส่วน ได้แก่ 1) การตระหนักและเข้าใจคุณค่าของจิตอาสาเพื่อถ่ายทอดแก่บุตรผ่านการเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของชีวิต การเข้าใจคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม และการให้คุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น 2) การให้โอกาส

เรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเองในครอบครัว ผ่านแบบอย่างการดำเนินชีวิตของบิดา มารดา การให้อิสระและเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้งการเลือกและ สนับสนุนให้อยู่ในบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การสนับสนุนให้มี ส่วนร่วมกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณประโยชน์ การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมต่าง ๆ

3. ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ และ ตำบลที่อาศัยอยู่ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด นครพนม ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขต อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมจิตอาสา ต่ำกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับอื่น ๆ ประชาชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษา มีพฤติกรรมจิต อาสา ต่ำกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพแล้ว ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีพฤติกรรมจิตอาสาต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การที่ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อาจจะไม่ ค่อยให้ความสำคัญกับการมีจิตอาสามากนัก ซึ่งการมีจิตอาสาเกิดจากการคิดวิเคราะห์ ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและ การประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทาง หนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อ ตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น ซึ่งประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอาจจะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนี้เท่าไร ส่วนการที่ประชาชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษา มีพฤติกรรมจิตอาสา ต่ำกว่าประชาชนที่ ประกอบ อาชีพแล้ว อาจเป็นเพราะนักเรียนนักศึกษายังเป็นผู้ที่มีอายุน้อย ยังใช้ชีวิตอยู่กับ การเรียน หนังสือมากกว่าเรื่องอื่น ๆ จึงอาจจะทำให้ไม่ค่อยได้คิดถึงเรื่องการมีจิตอาสา มากเท่าไร และการที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีพฤติกรรมจิต อาสา ต่ำกว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนในระดับอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจ ส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาทำกิจกรรมจิตอาสา กับประชาชนในหมู่บ้าน

หรือชุมชนของตนเองเท่าไรนัก ส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการประกอบอาชีพมากกว่าทำอย่างอื่น จึงทำให้มีพฤติกรรมจิตอาสาต่ำกว่าประชาชนกลุ่มอื่น ๆ

4. ผลการวิจัยจากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยจูงใจต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพันและด้านการแสดงพลังสามารถร่วมกันทำนายระดับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยด้านความผูกพัน ($\beta=.236$) และด้านการแสดงพลัง ($\beta=.137$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ =.482 ส่วนด้านผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยจูงใจจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านความผูกพัน และด้านการแสดงพลัง ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพราะการที่ประชาชนมีจิตอาสาแสดงให้เห็นถึงความผูกพัน ความรักความสามัคคีที่มีให้กัน ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งปัจจัยจูงใจ 2 ด้านสามารถเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว และเป็นกำลังใจให้ประชาชนแสดงพลังในการมีจิตอาสา โดยประชาชนได้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและภาคภูมิใจ ส่วนการที่ปัจจัยด้านผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่มีความรู้รักสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรม มีแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่แล้ว ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่มีโครงการ/กิจกรรมจิตอาสาก็ตาม จึงทำให้ปัจจัยด้านผลสำเร็จ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจนาด ไชยนาพงษ์, วนัสรา เขาวรรณนิย และ บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2558, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยการจูงใจทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับความมีจิตอาสา และพบว่า การยอมรับนับถือ ลักษณะงานอาสา ความก้าวหน้าในงาน และความสำเร็จของงาน ร่วมกันอธิบายความมีจิตอาสาของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 52.9 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณปพร หงส์ทอง (2561, บทคัดย่อ) ที่พบว่า แรงจูงใจในการเป็นจิตอาสาเฉพาะกิจ แรงจูงใจด้านผลสำเร็จ (Achievement Motivation)

เท่ากับ 4.86 แรงจูงใจด้านความผูกพัน (Affiliative Motivation) เท่ากับ 4.78 และแรงจูงใจด้านการแสดงพลัง (Power Motivation) เท่ากับ 4.79 และทั้ง 3 ด้านนั้นมีค่าเฉลี่ยรวม 4.81 ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการมีจิตอาสา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556, บทคัดย่อ) ที่พบว่า แรงจูงใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาเนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยการส่งเสริมและปลูกฝังให้ประชาชนตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคม ร่วมมือกับคนในชุมชนคิดแนวทางที่เสริมสร้างให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม โดยเน้นไปที่ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี นักเรียนนักศึกษา และประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท เนื่องจากพบว่าประชาชนทั้ง 2 กลุ่ม มีพฤติกรรมจิตอาสาต่ำกว่าประชาชนกลุ่มอื่น ๆ

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาปัจจัยจูงใจ ด้านความผูกพัน โดยการสร้างกิจกรรมหรือบรรยากาศความรักความผูกพัน และด้านการแสดงพลัง โดยพัฒนาศักยภาพความสามารถจูงใจให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ เนื่องจากพบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สูงตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน ภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน

ของประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดนครพนม

2.3 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร สุทธิสันตกุล. (2557). การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการทำพฤติกรรมอาสาและพฤติกรรมอาสาของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรรณิกา มาโน (2553). ความหมายจิตอาสาและความหมายในชีวิตของผู้ที่ทำกิจกรรมจิตอาสา. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติพล แต่งผิว. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อจิตอาสาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จันแดง ภูขำนิ (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายอำนวยการในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชมพูนุท ศรีพงษ์. (2550). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชาตรี เหล่าเลิศรัตน. (2553). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์การกีฬา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูชัย สมितिไกร. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัชฌิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐยา ลือชาภิตติกุล. (2546). *ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้านบริการของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2551). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พี.ริษัท.
- ณัฐพงศ์ คำแก้ว. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของวิศวกรภาคสนามในองค์กรก่อสร้างหริภุชเวศม์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ณัฐพงศ์ ดีไพรและศักดิ์สายันต์ ไยสามเสน. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา*. รายงานการวิจัย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *จริยธรรมในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). *รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาในชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุขฎิ ไชยชนะ. (2550). *ความสำนึกของคน*. กรุงเทพมหานคร: วี.พี.ริษัท.
- ดวงเพชร สมศรี. (2561). *การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสาเชิงพุทธของอาสาสมัครตำรวจชุมชน*. รายงานการวิจัยภาควิชาพระพุทธศาสนา. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กทม: ประสานการพิมพ์.
- ทิพาพร ม่วงไหมทอง. (2559). *แรงจูงใจอาสา บุคลิกภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในอาสาสมัครคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ที่ทำการปกครองอำเภอหนองบัว. (2562). *บรรยายสรุปที่ว่าการอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม*. นครพนม: ที่ทำการปกครองอำเภอหนองบัว.
- ฉรรณปพร หงส์ทอง. (2561). *แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ฉนิดา ทองมีเหลือ และคณะ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมจิตสาธารณะของนิสิตในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัญศญา ธรรมิสกุล. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจิตสาธารณะของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พาณิชยการ*. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (จิตวิทยาการพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉานินทร์ ศิลป์จารุ. (2551). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ: วี อินเตอร์ พรินท์.
- ฉิดา สุวรรณสาครกุล. (2554). *การศึกษาคุณลักษณะของตัวแบบในการอ่านที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (พัฒนากการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ฉิดาชนก วงศ์พิทักษ์. (2556). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจิตอาสาของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉีรนนท์ พานิจ. (2555). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล. (2551). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- นพพร ณะชัยพันธ์. (2550) *สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทญพัฒน์.
- นันทวัฒน์ ชุนชี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทรัตน์ ปรีวีดิธรรม. (2553). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสา ของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2559). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์. (2553). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- บัวสี ศรีอ่อน. (2554). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ยูแอนดีไอ อินเตอร์มีเดีย.
- บุญมั่น ธนาศุภวัฒน์. (2553). *จิตวิทยาธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประสงค์ ภาเรือง. (2551). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประสาท อิศรปริดา. (2541). *สาร์ตอะจิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ ทองอุ่น. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

- ปรียาพรรณ ละอองนวล. (2550). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย ราชภัฏอีสานตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปวีร์ กาญจนภี. (2552). *การพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์ โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะนาถ สรวิสูตร. (2552). *แรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม กรณีศึกษาสภาเยาวชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเทพ เฮง. (2561). *จิตอาสาพระราชทาน ‘เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ’*. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/general/558992>, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2563.
- พิเชษฐ์ ศรีไชยวาน. (2554). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น. ชัยภูมิ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม ลัญจกร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือน ตุลา.
- ไพลิน นาพันธุ์. (2550). *ประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปกครองตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ปกครองและผู้บังคับบัญชาในจังหวัดอุดรดิติตต์*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนา ประชาคมเมืองและชนบท. อุดรดิติตต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิติตต์
- ภัทราพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- มณฑลสี เนื้อทอง. (2556). การหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมชุดเกลาทางสังคมใน
ครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มณฑลนาดี เมธาพัฒนา (2547). *ประสบการณ์ในสถานศึกษาแบบอย่างด้านจริยธรรมจาก
บิดามารดา และลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการศึกษาปฏิบัติงานอย่างมี
จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง.*
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. (2551). *การทำงานเชิงอาสาสมัคร = Volunteer spirit /
กระบวนการ.* กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มี
มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว.* เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ คำเพชรดี. (2552). *ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรตาม
ความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วรภาพร วันไชยธนวงศ์, ประกายแก้ว ธนสุวรรณ และ วรธนา พิพัฒน์ธนวงศ์. (2551). *การ
พัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสาของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
เชียงใหม่.* รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีเชียงใหม่.
- วัลย์รักษ์ บุญภา. (2553). *กระบวนการสร้างจิตอาสาคุณธรรมการชุมชนในเขตเทศบาล
ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.* การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิมลพรรณ อาภาเวท, และณริศา ชัยศุภมงคลลาภ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างเปิดรับ
ข่าวสารกับพฤติกรรมจิตอาสาของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร.* รายงาน
ผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วิลาววัลย์ ศิลปะศร. (2554). *การวิเคราะห์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์
มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช จำกัด.* ปริญญาโทวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ศิริพร จันทศรี. (2550). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่มีระดับ
การรับรู้ความสามารถของตนแตกต่างกัน. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศศิพร ภูมิสุวรรณ (2554). การบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักธรรมาภิบาลสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2552). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *สีมาจารย์*. 13(27), 15–16.
- สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง และคณะ. (2556). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแนวโน้ม
พฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา เชิงบูรณาการระหว่างท้องถิ่น ศาสนา และ
มหาวิทยาลัย โดยใช้กระบวนการของโครงการคุณธรรม. รายงานการวิจัย:
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สายัณห์ ศรีสมุทรนาค. (2550). สภาพแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร
สังกัดกรมยุทธโยธาทหารบก. วิทยานิพนธ์ รป.ม. ราชบุรี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุพิชฌาย์ ทาระมี. (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลโนน
บุรีอำเภอสหะขันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
รัฐศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาพร ทศพระรินทร์ (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของผู้สูงอายุในจังหวัด
นนทบุรี. วิทยานิพนธ์แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรัตน์จี คุณระกุล. (2550). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา
ธนาคารพาณิชย์ไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักราชเลขาธิการ. (2552). โครงการจิตอาสา. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.
- สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2554). พฤติกรรมจิตอาสา.
เชียงใหม่: สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อโนทัย ตรีวานิช. (2552). สถิติธุรกิจ. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์ ขอนแก่นการพิมพ์.

- อดุลย์ ทองจำรุณ. (2556). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาล เขตพื้นที่อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. ปัญหาพิเศษวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.*
- อริวัฒน์ ปาคาธา. (2555). *แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2552). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ = Human resource management. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.*
- อรรถพล ชินโกศทรัพย์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทเม็กเท็ค แมนูแฟคเจอร์ริง (ประเทศไทย) จำกัด. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*
- อังสนา อัครพิศาล และคณะ. (2556). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อัจฉนาถ ไชยนาพงษ์, วันสรุา เซาว์นิยม และ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2558). *ปัจจัยจูงใจความมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณสุขของผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการในจังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัย. ชลบุรี: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- อารี พันธุ์มณี. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตันอ้อ.*
- Akkar, Z. M. (2004). The changing publicness of contemporary public spaces: A case study of the Grey's monument area. *Dissertation Abstracts International*, 84(06), 2087–A.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action: A social cognitive theory.* Englewood Cliffs: Prentice–Hall.
- _____. (1975). *The ethics and social purposes of behavior modification.* New York: Brunner/Mazel.

- Bryant, J. A. (2004). A noble discontent: The experiences and perception of seven pre-serviceteachers in an experimental course designed to examine the relationship between social consciousness and education. *Dissertation Abstracts International*, 64(8), 2831-A.
- Carthon, Adrienne Coltte. 2007. Popular Culture and African-Americans' (Literary) Social Consciousness. *Dissertation Abstracts International*. 67(9): unpagued; March.
- Certo, S. C. (2000). *Modern Management*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Champagne, Louise Desmarais. (2007, June). Physical Education Teachers as Allies To Aboriginal Students : Dimensions of Social Consciousness. *Masters Abstracts International*. 45(3).
- Hilgard, E. R. (1983). *Introduction to Psychology*. 8th ed. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich.
- Hodgetts, R. M. (1999). *Modern Human Relations at work* (7th. ed). New York: Dryden Press, Harcourt Brace College.
- Huczynski, A. A., & Buchman, D. A. (1991). *Organizational behavior: An introduction text* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- McClelland, David C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand Company Inc.
- Mowen, J. C. (1995). *Consumer behavior* (4th ed.). Englewood cliffs, Prentice-Hall, Inc.
- Pardun-Johannsen, Kirsten C. (2004). Social Issue Drama and Its Impact on the Social Consciousness of Preadolescent School Children. *Dissertation Abstracts International*. 65(4): 1184-A; October.
- Shinichi, S. (2007). Publicness and taken-for-granted knowledge: A case study of communal land formation in rural Thailand. *Dissertation Abstracts International*, 42(5), 3217-A.
- Skinner, B. F. (1979.) *Beyond Freedom and Dignity*. Englewood Cliffs, N. J: Prentice-Hall.

Szilagyi, Andrew D. and Wallace, Marce J. (1990). *Organizational Behavior and Performance*. 5th ed. London: Foreman.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. New York: Harper: & Rows. Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์โธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจุดใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์โธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

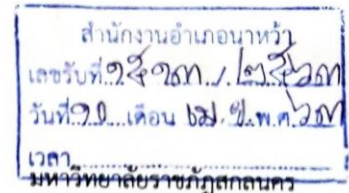
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๒๙

๖๘๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลเมืองเก่า
เชียงใหม่ จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายอำเภอหนองหาน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

นายทินกร จันทน์แก้ว
นายอำเภอหนองหาน

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน จำเอกนิสสัน ไชยวรรณ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันญาครณ์ สวัสดิ์โรสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ว่าการอำเภอโพธารมย์
เลขที่ 158
วันที่ 27 เมษายน 63
เวลา.....น.

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๔๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน นายอำเภอโพธารมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญากรณ์ สวัสดิ์โธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน นายอำเภอโพธารมย์
- ผ. รศ. ศักดิ์เกษม งามน้อมนนท์
ทอ.คอมฯ ไร่หว้า อ.โพธารมย์
โทร. ๐๖๒๑๖๓๐๖๖๖
โทรสาร ๐๖๒๑๖๓๐๖๖๖
ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท.เคลื่อนที่ ๐๖-๒๑๕๖๖๓๖๖๖

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(นายเล็เตียร์ วัลลี)
นายอำเภอโพธารมย์

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

สำนักงานอำเภอนาหว้า
 เลขรับที่ ๒๐๙๙/๒๕๖๓
 วันที่ ๒๒ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๒๕๖๓
 เวลา

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๖๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 ๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
 อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๔ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอำเภอนาหว้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววันทา บุพศิริ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๖๔๒๓๑๒๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิัญญาศรณ์ สวัสดิ์โธสง เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยจะทำการเก็บข้อมูลการวิจัยจากประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

๕๖๖๖ หน้าอำเภอเมือง
 - ใจดี ไม่รังเกียจ
 - ม.ราชภัฏสกลนคร ๖๐๑๓๖๐๖๒๓๑๒๒
 ทานตะวัน ๖๒๕. ได้เก็บเงินรวมจรรยาบรรณ
 ๓๖๕๖๖
 - เงินค่าไปเก็บข้อมูลทางศาล
 อำเภอเมือง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
 ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นิตยา

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาววันทา บุพศิริ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๙๐๑ ๗๐๓๐

- ชาม / อว / ๒๕๖๓

(นายทินกร ชินแก้ว)
 นายอำเภอนาหว้า

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล กรรมการบริหารหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น ตำแหน่ง กรรมการบริหารหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. นายทินกร ชันแก้ว นายอำเภอนาหว้า
5. จำเอนิสสัน ไชยวรรณ ปลัดเทศบาลตำบลนาหว้า

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา “ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” คำตอบจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเก็บเป็นความลับ ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 3 พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด

นครพนม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

นางสาววันทา บุพศิริ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ 11

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ไม่เกิน 30 ปี

2. 31-40 ปี

3. 41-50 ปี

4. 51-60 ปี

5. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. ค้าขาย

2. รับจ้างทั่วไป

3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

4. ธุรกิจส่วนตัว

5. เกษตรกร

6. นักเรียน/นักศึกษา

7. อาชีพอื่น ๆ

5. รายได้ต่อเดือน

1. ไม่เกิน 10,000 บาท

2. 10,001-20,000 บาท

3. 20,001-30,000 บาท

4. มากกว่า 30,000 บาท

6. ตำบลที่อยู่อาศัย

1. ตำบลนาหว้า

2. ตำบลนางัว

3. ตำบลบ้านเสียว

4. ตำบลนาคุณใหญ่

5. ตำบลเหล่าพัฒนา

6. ตำบลท่าเรือ

ตอนที่ 2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม ว่ามีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับ

ปัจจัยจูงใจของประชาชน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านผลสำเร็จ						
1	ท่านรู้สึกถึงความรู้สึกสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรมจิตอาสา					
2	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต					
3	ท่านมีแรงบันดาลใจการทำกิจกรรมจิตอาสา					
4	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านความผูกพัน						
1	ท่านมีแรงจูงใจที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น					
2	ท่านเข้าร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อต้องการผูกพันกับบุคคลอื่น					
3	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น					
4	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการมิตรภาพ และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม					
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต					
ด้านการแสดงผล						
1	ท่านต้องการให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ					
2	ท่านได้ร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี					
3	ท่านได้แสดงผลงโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา					
4	ท่านได้แสดงผลงแห่งความรู้รักสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ					
5	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น					

ตอนที่ 3 พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด

นครพนม

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ว่ามีพฤติกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับพฤติกรรมจิตอาสา ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
การช่วยเหลือผู้อื่น						
1	ท่านเคยบริจาคแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น					
2	ท่านเคยช่วยชุมชนคิดหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา					
3	ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น					
4	ท่านเคยช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตแก่บุคคลอื่นในสังคม					
5	ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
การเสียสละต่อสังคม						
1	ท่านเคยร่วมปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่มี ต้องมีใครมาขอร้อง					
2	ท่านเคยบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ					
3	ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ					
4	ท่านเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลก กับประโยชน์ของคนส่วนรวมหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า					
5	ท่านเคยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ตามความรู้ความสามารถที่มี					
การมุ่งมั่นพัฒนา						
1	ท่านสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม					
2	ท่านร่วมมือกับคนในชุมชนคิดกิจกรรมหรือ แนวทางที่เสริมสร้างให้คนในชุมชนมี จิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและส่วนรวม					
3	ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจน สำเร็จ					
4	ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม					
5	ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ปัจจัยจูงใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. พฤติกรรมจิตอาสา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

แบบสอบถาม		ค่าความเชื่อมั่น	แปลผล
1	ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม	.836	ใช้ได้
	1.1 ด้านผลสำเร็จ	.787	ใช้ได้
	1.2 ด้านความผูกพัน	.856	ใช้ได้
	1.3 ด้านการแสดงพลัง	.745	ใช้ได้
2	พฤติกรรมจิตอาสา ของประชาชนในเขตอำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม	.789	ใช้ได้
	2.1 การช่วยเหลือผู้อื่น	.806	ใช้ได้
	2.2 การเสียสละต่อสังคม	.856	ใช้ได้
	2.3 การมุ่งมั่นพัฒนา	.901	ใช้ได้
ภาพรวมทั้งฉบับ		.825	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
เรื่อง
ปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชน
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ตอนที่ 2 ปัจจัยจูงใจของประชาชนในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัด
นครพนม

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก รายข้อ
ด้านผลสำเร็จ		
1	ท่านรู้สึกถึงความรู้สึกสามัคคีที่เกิดต่อบุคคลอื่น เมื่อได้ร่วมทำงานหรือกิจกรรมจิตอาสา	.785
2	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	.378
3	ท่านมีแรงบันดาลใจการทำกิจกรรมจิตอาสา	.401
4	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	.396
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	.369
ด้านความผูกพัน		
1	ท่านมีแรงจูงใจที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสัมพันธ์ภาพความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น	.888
2	ท่านเข้าร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรมจิตอาสา เพื่อต้องการผูกพันกับบุคคลอื่น	.742
3	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น	

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
ด้านความผูกพัน (ต่อ)		
4	ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา เพราะต้องการมิตรภาพ และต้องการมีส่วนร่วมในสังคม	.736
5	ท่านได้นำองค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจิตอาสา มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	.712
ด้านการแสดงผล		
1	ท่านต้องการให้บุคคลอื่นมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ	.723
2	ท่านได้ร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี	.396
3	ท่านได้แสดงผลงโดยการเข้าร่วมทำงาน/กิจกรรมจิตอาสา	.402
4	ท่านได้แสดงผลแห่งความรู้รักสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ	.412
5	ท่านได้นำแนวคิดจากโครงการไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดียิ่งขึ้น	.381

ตอนที่ 3 พฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ประเด็น/ข้อคำถาม		ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
การช่วยเหลือผู้อื่น		
1	ท่านเคยบริจาคแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น	.367
2	ท่านเคยช่วยชุมชนค้นหาแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหา	.411
3	ท่านเคยช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น	.363
4	ท่านเคยช่วยแนะนำสิ่งๆ ที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตแก่บุคคลอื่นในสังคม	.403
5	ท่านได้ให้ความร่วมมือกับบุคคลอื่นในการพัฒนาสังคม	.502

ประเด็น/ข้อความคำถาม		ค่าอำนาจจำแนก รายข้อ
การเสียสละต่อสังคม		
1	ท่านเคยร่วมปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องมีใครมาขอร้อง	.604
2	ท่านเคยบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฯลฯ	.632
3	ท่านเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ	.477
4	ท่านเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนส่วนรวมหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า	.489
5	ท่านเคยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมตามความรู้ความสามารถที่มี	.417
การมุ่งมั่นพัฒนา		
1	ท่านสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม	.432
2	ท่านร่วมมือกับคนในชุมชนคิดกิจกรรมหรือแนวทางที่เสริมสร้างให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและส่วนรวม	.408
3	ท่านตั้งใจริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ	.389
4	ท่านตั้งใจทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	.396
5	ท่านตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ	.746

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	วันทา บุพศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 9 เดือน เมษายน พ.ศ. 2523
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 92 หมู่ 14 ตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม 48180 โทรศัพท์ 06 3901 7030
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ (ปลัดอำเภอ)
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการปกครองอำเภอหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม 48180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดอนปอหนองโอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2542	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2546	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2563	ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2546-2558	พนักงานบริษัทเอกชน
พ.ศ. 2559 ถึงปัจจุบัน	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ (ปลัดอำเภอ)